

EESTI

25

1918—1933

O/Ü. „ESTO“

15 aastat spordiartiklite alal juhtiv äri Eestis.

Täname austatavat ostjaskonda avaldatud usalduse eest ja palume ka edaspidi austada meid oma ostude ja tellimistega eelolevaks hooajaks meie täielikust kaubalaost.

Austusega O/Ü „ESTO“

Tallinn, Pikk tän. 47, kõnetr. 444-22.

SPORDILEHT

Teie üllatute ja imestute, külastades minu äri.
Teie üllatute kodumaa riiete valiku mitmekesisusest ning imetlete värvide ja mustri kombinatsioonide.

Kodumaa vabrikute riidekauplus

Heinrich Tofer

Tallinn, S. Karja tän. 15, Müürivahe t. nurgal.

Villase jsk.:

riideid naisterahva ja meester. kevadeüliriieteks, igapäev täiendatud valikus. Eriti naister. mantli- ja kostüümiriideid.

Puuvill. jsk.:

igasugu pesu-, kleidiriideid jne. uutes kevademustrites.

E R I T I

kirjusid sitse ja bembergside.

Vastutan kauba headuse ja värvide ehtsuse eest.

Kohvik ja kondiitriäri

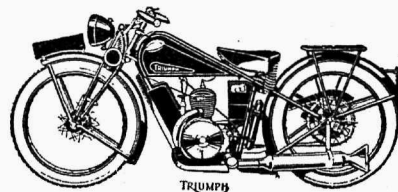
H. Feischner

Tallinn

Harju tänav 45

Kõnetr. 445-00

Nõudlikule sportlasele

RUDGE, TRIUMPH mootorrattad

kiired ja tugevad spordi- ja turismimasinad.

Jalgrattad kõrgemas täiuses

WANDERER, BRENNABOR, SWIFT ja
HOPPER

harilikud ja võidusõidu, on aastakümnete jooksul oma vastupidavust tõestanud.

Nõudke katalooge.

Lier & Rossbaum,

Tallinn, Viru t. 7.

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
VASTUTAV JA TEGEV TOIMETAJA
OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÖN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 snt, 1/4 a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 krooni, 1/4 a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

14. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4.
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: 1/2 lhk. Kr. 50.—,
1/2 lhk. Kr. 25.—, 1/4 lhk. Kr. 12.50; sisemised 1/2 lhk. Kr. 40.—,
1/2 lhk. Kr. 20.—, 1/4 lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 5

Mai

1933

MIS TEHAKSE MUJAL

Et riik peab spordi arendamisest ja juhtimisest osa võtma senisest suuremal määral, see on aktuaalne küsimus mitte üksnes meil, vaid veel enam paljudes teistes riikides.

Schveitsis on selle tähtsa küsimuse lahendamine praegu päevakorral. Schveitsi valitsus on spordiorganisatsioonidele seni määranud iga-aastaseid toetussummasid ja kannud suurte välisreiseid kulusid. Seda peetakse väheseks ja laialdastes ringkondades järjest kindlamalt rõhutatakse, et riigil tuleb kehalise kasvatus küsimustest osa võtta veel lähedasemalt ja otsekoheemalt.

Küllalt kaua oldi Schveitsis poliitilistele parteidele tehtud etteheiteid, et nende programmipunkt „Kehalise kasvatused edendamine“ seisab ainult paberil, nagu see meilgi Eestis on olnud ja on. Seda enam oldi nüüd rõõmsad (mitte meil, vaid Schveitsis!), et Schveitsi rahvuskogus esineti seaduseelnõuga, mis peab võimaldama valitsuse ja spordiliitude koostööd. See eelnõu pealegi esitati ilma spordiliitude otsekohease kaasmõjuta, kõrvaliselt poolt, mis veel rõõmustavam Schveitsi sportlaskonnale.

Eelnõu näeb ette, et Schveitsis asutatakse eriline kehalise kasvatused edendamise departement. Eeldatakse, et see tuleb Schveitsi kaitseministeeriumi juure, kuna Schveitsi spordiliidud juba oma senises tegevuses on olnud tublisti toetatud kaitseministeeriumi poolt. Schveitsi lehed, spordilehed kaasa arvatud, rõhutavad oma enamikus kehalise kasvatused arendamise tähtsust seoses riigikaitse küsimusega. Huvitav on, et Schveitsiski, mis peaks olema niiõelda puht rahvasteliidu riik, öeldakse, et seni kui desarmeerimise ja maailmarahu küsimused on lahendamata, ei saa Schveits väikese rahvana loota kellelegi muule kui ainult endale. Ka igale väikesele — sport peab seda tõestama ja tõestabki — on oma relv parim ja kindlam abimees kui suur sõber kuskil.

Riigikaitse küsimuses ollakse meilgi üldiselt samal vaatekohal kui Schveitsis, kuid kehalise kasvatused küsimuses meil ei olda seni veel ikkagi selgusele jõutud, et kehaline kasvatus on otsekoheemalt seoses riigikaitse küsimusega. Ja kui mitte muu, siis eriti selle tõttu tuleks meie kehalise kasvatused küsimus senisest rohkemal määral teha riiklikuks küsimuseks.

Schveitsis küsitakse, kas riikliku kehalise kasvatused valitsuse asutamisel kogu spordiliikumise juhtimine läheb ametlikkusesse kätte või ei? Üks Schveitsi spordilehtedest vastates sellele küsimusele ütleb, et neilgi on maksev „kes maksab, see käseb“. Arvatavasti tuleksid eriliidud kokkutõmbamisele ja juhtimine antaks isikute kätte, kes tarvilisel määral kompetentsed, nii vastab sama leht.

Objektiivsel vaatlemisel ilmneb, et spordi edendamisele, s. t. kehalisele kasvatused, pannakse praegu riiklikult eriti suurt rõhku diktatuurriikides, nagu seda peale Vene on Itaalia ja Saksamaa.

Ei saa öelda, et need kolm oma saavutustega juba on möödunud teistest, demokraatliku riigikorruga spordisuurmaadest, küll aga ei saa tähele panemata jätta seda tööd, mis seal spordi edendamisel tehakse.

Saksamaal juhib spordiliikumist praegu eriline riigi-spordikomissar, kelleks on Hans von Tschammer-Osten. Et seal kõik parem on rajatud tulevikule, siis ka riigi-spordikomissari kõnede teemiks on mitte Saksa sport praegu, vaid „Deutscher Sport in Zukunft“ — Saksa sport tulevikus.

Millisena seda kujutatakse?

Saksa spordikomissar on arvamisel, et spordiliikumise praegust paljukülgset konstruktsiooni ei ole hõlpus muuta talle uue tervikliku vormi andmiseks. Saksa spordiliikumist nüüdsest peale juhitakse riiklikult ja ühtlasi riigi poolt rahaliselt subventsioneerituna. Eri-liitudele jäetakse nende omaelu, kuid see tuleb siiski piiramisele senisest tunduvalt suuremal määral. Nii

Kaanepildil on moment finaalt TJK-i karikale (Sport — TJK 5:1). Vasakult th. R. Silberg, t. F. Karm, ph. H. Allmann ja vä. L. Kass.

tahetakse eriliitude tegevust kontsentreerida ja ühtlasi koordineerida nii, et tegevust juhiks rohkem üksikud teguvõimsad mehed kui paljuliikmelised juhatused, nagu see olnud seni. Täieliselt on spordikomissar n. n. ühingu-meierei vastu. Ühingutel tuleb loobuda oma senisest „röövmaajandusest“.

Päris huvitatult tuleb oodata, milliseks kujuneb Saksa tuleviku-sport oma üksikasjades. Seda ei saa aga vist nii pea teada, sest Tschammer-Osten ütleb, et Saksa spordielu ümberkorraldamine ei ole teostatav tänasest homseni, vaid nõuab pikka ja sihiteadlikku ühistööd.

Millisel määral spordiliikumist tuleb rahvusvaheliseks tunnustada ja sellele vastavalt rahvusvahelisi suhteid edendada, seda Saksa spordikomissar praegu isegi ei tea, öeldes, et see küsimus on riigikantsleri, s. o. Hitleri, otsustada. Kindel on aga see, et Saksa tahab olla spordirahvustest külaliste vastuvõtjaks 1936. a. olümpia puhul. Spordikomissar peab oma üheks tähtsamaks ülesandeks Saksamaa hoolsa ettevalmistamise eelolevateks olümpiamängudeks.

Esimeste üritustena uuenduste alal Saksas tahetakse tennis teha rahvaspordiks. Kavas on, et tennis peaksid mängima kõik rahvakihid, eriti materjaalselt kehvemad ringkonnad, siis koolinoorsugu ja ametnikkond. Riigi- ja omavalitsuste toetusel tahetakse tennisväljakuid rohkem arvul juure ehitada. Ühtlasi tahetakse tennis võtta koolides õppekavasse.

Amatöörismi ja professionalismi küsimuse lahendamise on jäetud edaspidiseks. N. n. töötute crackide suhtes, s. t. suursportlastele teenistuskohdade andmise suhtes, on otsustatud, et tulevikus teenistusse võtmisel crackisid ei tohi eelistada neile, kellel kutselise tegevuse tõttu võimalus on puudunud ennast ka arendada väljapaistvateks sportlasteks.

Saksa uue valitsuse otsuse põhjal lõpetas oma tegevuse „Deutsche Reichsausschuss für Leibesübungen“, mis asutati 1917. a. ja mille juhiks oli riigisekretär dr. Th. Lewald. Kehalise kasvatuse juhtimine on praegu täieliselt riigi vastse spordikomissar H. v. Tschammer-Osteni käes. „Reichsausschussi“ asemel ta kavatses enda juures luua erilise nõukogu, kes koosneb asjatundlikumatest spordijuhtidest. Seejuures selle nõukogu otsused oleksid üksnes nõuandva tähtsusega.

A. Hitler, Saksa praegune riigikantsler, on avaldanud, et „rahvariigi ülesandeks ei ole rahulikkude esteetide ja kehaliste degenerantide kasvatamine, samuti ei tule inimideaali näha auväärsetes „spießbürgerites“ ja vooruslikkudes vanatüdrukutes, vaid mehiste jõudude uhkes kehastuses ja naistes, kes suudavad ilmale tuua jälle mehi.“

N. n. rekordspordi küsimuse kohta lausub Hitler, et „sport ja võimlemine rahvussotsialistlikust vaatekohast ei ole konkurentsi- ja rekordiküsimus, vaid kõrgeim teenistus isamaale!“ Selle lausega ei ole küsimus lähedaltki selge, kuna Saksa ju rahvussotsialistlikunagi tahab kõige suurema hoolega valmistada olümpiamängudeks, kus iga atleet kehastab rekordi ja selle taotlemist. Pealegi tunti Saksas väga suurt ja üldist rõõmu Saksa esimese rahvussotsialistliku valitsuse aegse suurvõidu puhul, milleks oli Mussolini karika võitmine Euroopa parimate ratsasõidurahvuste võistlustel Roomas.

Toomas Kivi.

Max Vichmanni ametijubel

Max Vichmann

Käesoleval õppeaastal möödub 25 aastat sellest päevast, millal meie tuntumaid kehalise kasvatuse õpetajaid Max Vichmann algas oma tööd kehalise kasvatuse õpetajana. Kehalise kasvatuse alal tegutsedes nii kaua vastu pidada ja selle juures veel jääda oma töövõime haripunktile — see on väga harukordne sündmus. Veel harukordsem on aga M. Vichmanni isik meie kehaliselt kasvatajate peres oma mitmekülgse kultuurse kasvatusega ja kindla iseloomuga.

Sündis Max Vichmann 20. juulil 1886. a. Tartumaal Rannu vallas Noormaa talu peremehe kuuendana lapsena. Õppis Tartu Aleksandri gümnaasiumis, mille lõpetas 1907. a. Juba koolipõlves avaldas suurt huvi kehalise kasvatuse vastu. Alul see huvi piirdus ainult oma isikliku tervise huvides. Olles kooli parim sportlane ja saavutades omavahelistel harjutustel ja võistlustel parimaid tagajärgi, ei võtnud tema siiski osa avalikkudest võistlustest ja esinemistest, kuna põhimõtteliselt sportis üksnes oma tervise ja keha arendamise pärast. Selle põhimõtte juure on M. V. ka tä-

KEHAEHITUS & iseloom

Dr. med. KLELLED, Tartu ülikooli eradotsent

Uurides oma kaaslaste käitumise ja spordi edu põhjusi küsime sagedasti, miks tegutsevad mõned nii järjekindlalt, kuna teised seda ei suuda. Tahtmatult seome meie inimese tegusid nende kehaehitusega, selleks on meil ka põhjusi. Liikudes spordiväljadel, supelrandades näeme igasuguseid tüüpe. Ühed tegutsevad võimsalt, teised ettevaatlikult ja järele mõeldes. Meis tekib mõte, et ühesarnased inimesed tegutsevad ka ühesarnaselt. Need sarnasused võivad aga ka olla juhuslikud kokkusattumised. Uuema aja humanitaarne arstiteaduse ala — psühhiaatria — võimaldab määrata välise kehakuju järele inimese iseloomu omadusi. See võimalus on saanud aluse Ernst Kretschmeri õpetusest, kes tegi kindlaks kaks suurt haiguslikku gruppi: 1) ringlevate hingehaiguste ja 2) varajase nõdramoisustluse grupi. Neid haigustüüpe võib ära tunda kehaehituse järgi. Esimesed on ümarakujulised — püknikud, teised saledakasvulised — leptosoomsed. Elus näeme aga, et sama kehaehitusega tüübid liiguvad igal pool, neile seltsib veel kolmas — atleetiline ehk jõumehelik tüüp.

Püüame tundma õppida neid iseloomusid, mis eelistavad elada igas ühes neist kolmest kehatüübist. Nii nagu juba puht välimuse järele määrasime inimese tüübi, niisama öeldakse ka, et kõhna, nurgelise välimusega inimene on ka nurgelise iseloomuga, kuna ümar-

guste kehavormidega inimene olevat rahulik, s. t. mitte nii närvilise temperamendiga. See on tõsi, kuivetanud saledakasvulistele on tõepoolest omane närviline, hüplev, vastuoksustega täidetud olemus. Ta võib korraga olla rahulik ja ületundeline, n. ö. lõhustunud hingeluga. Kas saledakasvuliste ja atleetiliste vahel on suuremaid põhimõttelisi lahkuminekuid, seda ei ole võimalik kindlaks teha. Meie nimetame saledakasvulisi mõtteinimesteks ja atleetilise-muskulaarseid teoinimesteks. Hingeliselt kuuluvad nad ühte liiki.

Mõtteinimene elab omaette, ta pole seltskonna sõber, temal on endast küllalt, ta ei lase kellelgi heita pilku oma teise maailma ja püüab kartlikult maha suruda või peita oma põue kõiki oma tundeid. Selle tüübi iseloomustavamaid omadusi on igasugune eitamine. Selles iseäralikus eitamisvõimes avaldubki normaalse mõtteinimese sugulus vaimuhaiguslikult lõhustunud inimesega. Alati on mõtteinimene oma väljendusviisis äärmuste inimene. Ta on kas ülepingutatud või üliloid, kas tuline ja kaasakiskuv või jäiselt külm.

Sellised inimesed ei suuda ise enesest aru saada, neil puudub hingeline tasakaal, nad piinavad end kahtlustega ning nende meeoleu kõver teeb järske ja suuri hüppeid sinna ja tänna, nagu palaviku ajal haigel. Nii elavad kaks hinge lõhustunud inimese rinnas, üks

napäevani jäänud. Tema seisukoht nii mõttevahetustel kui ka tegeliku töö juures on alati olnud, et kehaline kasvatus on isiku tervise ja kehaliste võimete arendamiseks, mitte aga demonstreerimiseks.

M. V. kavatses hakata usuteadlaseks ja astus kohe pärast gümnaasiumi lõpetamist Tartu ülikooli usuteaduskonda. Samal aastal lahkus aga Tartu Aleksandri gümnaasiumi tolleaegne võimlemisõpetaja oma kohalt, ja kuna polnud leida paremat asetäitjat, soovitas lahkuv õpetaja M. Vichmanni kui oma endist paremat õpilast gümnaasiumis kehalise kasvatusel alal oma asendajaks. Omades eeldusi kehalise kasvataja elukutseks, tärkaski V-l mõte ennast pühendada sellele alale.

Olles võimlemisõpetaja, õppis ta ülikoolis usuteadust edasi ja lõpetas selle fakulteedi 1912. a. Oma akadeemilisi teadmisi usuteaduse alal ta tööle ei rakanud, vaid jäi truuks oma võimlemisõpetaja kutsele. Veendunud usu pooldajaks on M. Vichmann tänapäevani.

Teadusejanust aetuna siirdus M. V. pärast usuteaduskonna lõpetamist Moskvasse ja astus sealse ülikooli filosoofiateaduskonda, kus sooritas saksa keele ülemõpetaja kutseksamid. Töötades koolis õpetajana

jätkas ta kogu aeg enese täiendamist kehalise kasvatusel alal. Tihti suvevaheaegadel käis ta välismaal kehalise kasvatusel alal edasi õppimas. Nii on ta kehal. kasv. õpetajate erikursustel käinud Austrias, Linzis (kolmel korral), Saksamaal Marburgis, Stokholmis, Helsingis ja Riias. 1912. a. — 1921. a. töötas M. V. kehalise kasvatusel õpetajana Venemaal Rjäsani ja Saratovi kubermangudes. 1921. a. opterus Eestisse ning asus töötama oma erialal Tallinna koolides, kus töötab tänapäevani. Tallinnas on ta töötanud Vestholmi gümnaasiumis, Saksa realkoolis, Toomkoolis, Saksa seminaris ja mitmes algkoolis.

Oma teadmiste täiendamiseks sõitis ta Tallinnast Saksamaale Spandau kehalise kasvatusel ülikooli, mille lõpetas 1927. a.

Seltskondlikust tööst on M. Vichmann osa võtnud väikse tagasihoidliku töömehena, kes teeb tööd töö enda pärast. Pikemat aega on M. V. olnud võimlemisõpetajate seltsi revisjonikomisjoni liige. M. V. on juhitanud ka mitmeid õpetajate kehalise kasvatusel kursuseid ja õpilaste üldrühmade esinemisi Tallinna koolide suurtel võimlemispidustustel.

L. Kalmet.

põlev, ületundeline, teine jäine, kõva ja kalk — üks fantastiliselt aktiivne, teine ükskõikselt nüri. Üks hing, kes peab end väga suureks ja tähtsaks, peagu jumalikuks, teine jälle vastupidi — tunneb end kokkulangevana. Nad pole mõeldavad iialgi mingis ühendis, mis oleks keskmine nende vahel, vaid ühe olemasolu teeb teise oma võimatuks. Lõhustunud hingelaadiga isiku hingeolukord hüppab ilma igasuguste vahepealsete aste-teta otsekohe ühest äärmusest teise. Iga tingiv või tasandav tegur ta mõttekäigus, vaadetes ja otsustamistes puudub.

Teravalt väljendatud ülitundelisus ja sellega kaasas käiv inimestusväärne omaette, iseeneses elamine hakkab end avaldama juba varasest noorusest peale. Koolis torkab noor lõhustunud hingelaadiga inimene kohe silma saamatuna ja paindumatuna. Igasugustest mängudest, kusjuures nõuetav ka kehaline pingutus, samuti igapäevastest sportlikest harjutustest, rüsellemistest ja ka kisklemistest hoiab ta end hoolega eemale. Võimlemistunnis on jällegi tema see, kes oma nõrga, jõuetu, lihastevaese, saledakasvulise kehaga silma torkab ja jätab vaatlejale lootusetu, viletsa, osalt koomilise mulje. Peagu üheski koolis ei puudu selliseid olevusi. Vahe-tundidel ja ka muidu hoiab ta end oma sõpradest veidi eemale, on suhtlemises teistega, eriti aga võõrastega, saamatu, üksluine, häbelik ja kartlik. Tema välise kehalise õrnusega ja nõrkusega käib käsikäes ka ta hingeline olemus. Noor mõtteinimene on närvilisem, ärritatavam ja väsitatavam kui teised, kuid sealjuures sagedasti ka isemeelne ja kangekaalne. Vaimsetes asjades näib ta omavannustest üle olevat, selle vastu igapäevased, kaineilt praktilised asjad ei suuda temas äratada nimetamisväärsset huvi või arusaamist. Sagedasti äratavad tähelepanu, et tema rõivad, kuigi nad on õmmeldud parima rätsepa juures, ei passi talle hästi selga, vaid näivad kuidagi nagu tema keha ümber rippuvat. Juba sügavatest hingelistest põhjustest ettekirjutatuna on mõtteinimesele hoopis võõras ja vastuvõtmatu igasugune kehaline sport. Kui siiski küllaldiselt sagedasti leptosoomset tüüpi isikuid kohtame spordiväljakuil, siis on põhjus osalt selles, et nad püüavad oma nõrka kehalist jõudu harjutuse teel järele aidata, tugevamaks teha. Sagedasti ajab neid sinna kaaslastele järeleaimamise tung või ka auahnus. Mõnikord on see moeasi, mis sunnib mõtteinimest ilmuma spordiväljale ja harrastama mõnd kõrgemat või soliidsemat, suursugusemat sporti.

Nagu atleetilis-muskulaarne tüüp oma erilise lihaste arenemise läbi esindab teatavat saledakasvulise tüübi alaliiki, niisama paistab teoinimese hingelaad olevat ainult lõhustunud põhiiseloому üks erivorm. See võimaldab meile teha kõnesoleva tüübi kohta kokkuvõtteid õige lühidalt. Silmapaistev olavõõdi ülekaalus olemine, tugev kontide ehitus, jõulised pikad jäsemed ja teravalt väljapaistev lihaste reljeef lasevad oletada, et mitte ainult kehalises, vaid ka vaimses mõttes selle tüübi juures kõik tegevused ja ettevõtted kanduvad üle jõule, liigutustele ja tegudele, mis mõtteinimese juures, vastupidiselt, leidis vähe allakriipsutamist. Teoinimese kahepealine õlavarrelihas ei ole tugevalt arenenud mitte kehaliselt, vaid samal ajal ka funktsionaalselt iseloomult, võimelt. See tähendab, et atleetilis-muskulaarne

tüüp oskab hästi tarvitada oma küünarnukke. Tema tugevasti arenenud, enamasti uhkelt etteulatav lõug osutub sealjuures adekvaatseks sellele jõu ja energia tagavarale, mis tema kandjas peitub. Kui veel juure arvata, et tema lõhustunud põhi-iseloom juba iseenesest on varustanud teda silmapaistva tunnete jahedusega ning läbi ja läbi oma minale sattunud mõtlemisviisiga, siis ei ole raske saada arusaadavat, teravapiirilist kujutlust iseloomutüübist, mis koosneb säärasest kindlakujulisest ehitusmaterjalist. Neis inimestes valitseb siiski jahedaiseloomuline tahe, mis seotud teotsemishimuga. Teoinimene seisab mõlemate jalgadega tugevasti töölihes elus. See elu on tema maailm, kuid kunagi ei jää ta rahule sellega, mis tal on korda läinud saavutada, vaid ta rühhib edasi. See on joon, milles leidub tema sügavam sugulus teise lõhustunud tüübiga. Ta hingelaad on hoopis erinev mõtteinimese omast, sest ta otsib ainult reaalseid asju. Hingelist kooskõla ja muid sarnaseid asju peab ta narride ajaviiteks. Omades küllaldiselt jõudu, armastab teoinimene seda meeeldi tarvitada, ja nii leiame, vastupidiselt mõtteinimesele, teoinimese alati askeldamas igal pool spordiväljadel. Näib, nagu teeks tema kehaehitus ja hingelaad teda eriti kõlvuliseks igasuguste kehaliste harjutuste tarvis. Ka siin on jälle see püüd ääretusse, mis teoinimest eriti silma laseb paista. Teda ei rahulda kunagi saavutatud jõulised tagajärjed, vaid ta tahab purustada rekorde. Kui aga nad on püstitatud tema enese poolt, siis püüab ta neid ületada ja püstitada uusi hiilgesaavutusi. Hoolimatu, järeleandmatu edasirühkimine, mingu see kas või võistleja hävitamiseni, ettevõtlikkus ja teotsemistahe, püüd võimule ja otsustav julgus, liikuvus ja võistlus, külm mõistuslik arvestamine, kaine, kirgedeta oma võimete hindamine, mis mõnigikord seotud väga hea näitlejaandega — need on väljapaistvamad, puhtamal kujul arenenud teoinimese omadused.

Meie kolmas tüüp, ümarakasvulised — püknikud, on mõnu ja südameinimesed. Nii nagu nende välismis, nii on ka nende hing, harva tuleb sellel tasasel peegelsiledal pinnal ette mõni kerge lainetus. Ei leidu ka nende juures midagi hüppelist, vaid seal valitseb rahulik, ühetasane mõtete ja tajude voolamine. Samuti ei leidu nende juurest lõikavat külmust ega mimoositaolist ületundelisust, vaid silma torkab püüd kohandada oma meeoleu, sisse elada teiste meeoleusse...

Püknik võib rõõmustada väikeste asjade üle, ta oskab ammutada mõnuseid. Ta on hea perekonnaisa, armastab läbi käia võimalikult omasugustega, võidab ruttu usalduse ja sõlmib sõprusi. Ta on heasüdamlik, kaasatundja ja seltsimehelik ning ei oma suuremat fantaasiat. Ta võib olla heaks vahemeheks spordiväljal ja mujal, sest temal õnnestub lepitamine enamasti kergesti. Sellest rõõmsameelsest tüübist erineb tunduvalt teine masendusse kalduv heasüdamlik tüüp, keda iseloomustab teatud raskemeelsus, otsustamise raskus ja ka muidu väljenduv flegmaatsus. Mõlema elus omab aga tähtsa koha tuju, meeoleu ja tunded, sellepärast nimetatakse ka neid tüüpe tsüklotoomseteks, rõõmsa- ja kurvameelsuse vahelduvateks tüüpideks.

Loodetavasti annab see ülevaade sportlastele mõndki.

Eesti maadlusmeeskond Budapestis. Vasakult: G. Juks (kohtunik), O. Viikberg, O. Luiga, K. Kullisaar, A. Kusnets, V. Väli, E. Pütsep, E. Sikk, J. Kauba (esindaja).

3 hõimurahvast matil

Eesti-Soome-Ungari esimene kolmikmaavõistlus maadluses peeti Budapestis ja ületuleval aastal loodame kolmandat kolmikmaavõistlust näha Tallinnas.

On juba kõigile teada, milliste tagajärgedega esimene kolmikmaavõistlus lõppes. Eesti kaotas Ungarile 3 : 4 ja Soomele 1 : 6. Meile lohutuseks jäi võit Szege-dis Lõuna-Ungari üle 6 : 1. Ainsaks eestlastest, kes võitis kõik oma vastased, oli poolraskekaallane Olaf Luiga. See mees on meie uue põlve parim maadleja ja tulevikus loodetavasti temast saab olümpia-auhinna-mees.

Soomes ja Ungaris on märgitud, et sellel kolmikmaavõistlusel võisteldi rohkem sugulussuhete tugevdamiseks ja vähem võidu pärast. Võistlustele oli ilmunud palju Ungari tähtsaid avalikke tegelasi. Kõne pidas Ungari Turaani seltsi esimees, minister Julius Pekar, kes juba 1893. a. oli Ungari maadlusmeister.

Raskejõustiku liidu esimees J. Kauba, kes Budapestis oli esindajana kaasas, lausub meie meeste kohta, et nendest mitme vanema — Pütsepa, Kullisaare ja Kusnetsi — aeg näib möödud olevat lõplikult. J. Kauba ütles Väli aga maadelnud hästi ja J. K. on arvamisel, et Väli oma lõppsõna ütleb veel edaspidi. Eestlastest parim oli teadupärast O. Luiga, kes eriauhin-

nana sai hõbedase paberossitoosi Eesti Budapesti konsulilt Gabriel Zsilinszkyilt.

„Suomen Urheilulehti’s“ heidetakse kolmikmaavõistluse järele Eestile ette, et meie kohtunik G. Juks on Budapestis „vedanud vastu karvu“, hääletades aina eestlaslikult, s. o. meie maadlejate huvides. See soomlaste etteheide tundub kindlasti liialdatuna. Selles, et G. Juks Reini-Väli võrdlemisi väga tasavägisel matschil hääletas Välja võiduks, ei saa ju veel kuidagi näha mingit marueestlaslikku.

Üldiselt kõik kolm võistlusest osavõtnud poolt jäid kolmikmatschiga rahule ja tunnustavad selle ettevõtte õnnestumist. Võitjatena on muidugi kõige enam rahul soomlased. Kuigi ungarlased tulid teisele ja eestlased kolmandale kohale, hindavad Soome asjatundjad Eesti maadluspordi praegugi natuke tugevamaks Ungari omast. Soomele, kes tänavu küll maailma parimaks maadlusrahvuseks, teeb aga endiselt peavalu Rootsi, kus soomlastegi tundmisel maadlus on üldiselt võetuna kõrgemal järjel Soome omast.

Rootsis on maadluse edendamisel juba nii kaugele jõutud, et seal tänavu hakati korraldama maadluskursusi ka koolides. Suurtreeneriks Rootsis on praegugi edasi soomlane Robert Oksa.

Jalgpalli-praktilisist

Kaldun arvamisele — kuigi ei ole täiesti kindel — et kaasaegne jalgpall on suure praktilisuse tippsaavutus. Koos võimsate ja peagu uskumatute tehniliste leiutistega on üheteistkümnend sajandi sport tõusnud nii kõrgele tasemele, et vaevalt saab olla usku selle veelgi-arenessisse.

Ei taha ega saagi olla prohvet, kuid jäetagu mulle mu veendumus, et praeguste määruste ja mängutehniliste ning -taktiliste arusaamiste piirides maailma jalgpall on tõusnud punktile, mida ületada raske. Ja ei ole kuigi kohutav, kui seda nimetada surnud punktiks. Definitsioon võib teatud määral hirmuäratav olla maadele, kus jalgpall meile kättesaamatul tasemel — Inglismaal, Austrias, Uruguais jne. — selles mõttes, et ei saa enam minna paremaks ajal, kui näiteks maailma räbalaim pallimaa üha teeb edusamme. Paslikuks võrdluseks maailma jalgpallile momendil pean redelit, mille ülemisele pulgale on endid juba mugavalt seadnud istuma mainitud maad ning kasvava rahutusega on sunnitud vaatama, kuidas all käib võitlus iga kõrgemale viiva pulga pärast.

Austria wunderteamid hiljapäevil möödunud aastal oli isegi Meisl sunnitud tunnistama, et raske on jalgpalli paremini mängida kui mängitakse praegu. Ta ei toonud küll võrdluseks redelit, kuid ta sõnade analüüs annab seda mõista vahenditult ja ülimal määral.

Momendil seisab maailma jalgpall samasuguses ummikus kui enne 1925. aastat. Mängiti ju selgi ajal väga hästi ja põmmutati miljoniliste rahvahulkade silma- ning südamerõõmuks väravaid, kuid siiski tundus mängu elavuses ja voolavuses mingit pidurit. Kaua ei teatud, milles see seisab, kuni ühel ilusal hetkel jõuti arusaamisele, et nägematuks piduriks tolleaesgses jalgpallis oli kolme-mehe-offside. Viga kõrvaldati ja aeg on näidanud, et terves nahkkuuli ajaloos pole tehtud praktilisemat ega elulähedasemat sammu kui offside'i süsteemi muutmine.

Rõõmustaval kombel kadusid koos selle offside'i määruse lihtsustamisega ka igasugused palliteoreetikud, kelle armsaim ülesanne oli paberil näidata, kuidas kolelihtsalt ja kerge vaevaga võib lüüa väravaid. Enne seda ilmus virnade viisi jalgpalli käsiraamatuid ja „tulusaid õpetusi nahkkuuli veeretajatele“, mis leidsid õhtuvalt minekut. Nüüd enam pole silm juhtunud nägema ühtki sellist. Selge näide, et moodne jalgpall ei vaja teooriat. Jalgpall on praktilise mõistuse raffineeritud vili ja sellisena ka kõige enam vastuvõetav laiadele massidele.

Viimasest põhjapanevast reformist on möödunud juba aastaid ja tundub, et vaja jällegi lasta aadrit. Vaja leida sobivaid vorme selle surnud punkti ületamiseks, millel praegu seisab rida maid, mängides jalg-

palli oivaliselt hästi, kuid olles suutlikud pakkuma vaid üht ja sama.

Raske on ette näha, milliseks kujuneb tuleviku jalgpalli määrustik, kuid et selles juba lähemal ajal muudatusi ette võetakse, on tõenäoline. Esmajoones kavatsetakse revideerida penalty-määrust, mis praeguses redaktsioonis on märgatavalt eluvõõras ja tegelikku ellu ülekantuna tundub kõrgeima karistusmäärana, s. o. surmanuhtlusena. Kuna elame suurel humaansuse ajajärgul, siis on mõistetav, et surmanuhtlust tuleb kasutada ainult äärmistel juhtumitel, mis pallikeelses tõlgitsuses tähendab penalty kasutamist olukordades, kus värava tegemine oli üheksakümneprotsendilisel kindel.

On ju praeguse penalty-määruse järele ka 90 protsenti võimalusi karistuslöögist värava saavutamiseks; kui aga see võimalus antakse kasutada õige kergel käel ja sageli silmapette mõjul (Sport-Kalevi esimesel tänavusel kohtamisel oli selles juhus veenduda), siis pole see eluline ning jätab ebasportliku mulje. Minu arvamise järele tuleks penalty-määrustik muuta selliselt, et vähemate eksimuste eest antud karistuslöögil schansside suhe oleks 50:50, mis on enam-vähem õiglasem.

Jälgides välismaa suurvõistlusi, on mitmel korral olnud juhus panna tähele, et paljud nimekad kohtunikud karistuslöögi määramisest hoiduvad kui katkust. Meil kahjuks õitseb penalty-„kultuur“ veel lopsakalt ega leita olevat mingit patt, kui matschi kestes määratakse neli-viis karistuslööki. Mõned meie kohtunikud peavad karistuslöögi määramist nagu auasjaks ja valvavad piinliku hoolega selle järele, et karistuslöögi mõni mängija kas või väikese sõrme küünega kuidagi palli ei puudutaks.

Nimekamaid penalty-vastaseid on belglane Lange-nus ja sakslane dr. Bauwens, kes mõlemad kuulsate kohtunikudena lubavad küll robusti mängu ja iga tühise asja eest karistuslöögi määramist — kuigi see on lubatud — ei pea fair play'ks.

Jalgpalli toomist elule lähemale ja muutmist praktilisemaks propageerivad esmajoones inglased (maailma kuulsaim traditsioonirahvas!). Nende uusim võtte momendil on mängijate nummerdamine, mis viidi esmakordselt läbi tänavusel karikafinaalil. Kahtlematult on sellel võttel omad mõnusad positiivsed küljed, kuid meile kahjuks kättesaamatud. Nummerdatud mängija on ainult siis mõeldav, kui pealtvaatajal on käes leheke, millele trükitud mängija nimi ja selle vastav number. Meie traditsioonilise paarituhandelise pealtvaatajaskonna juures pole aga „programmide“ trükkimine mõeldav ja võhikul tuleb rahulduda sellega, et pöördub ühe või teise mängija isiku kindlakstegemiseks oma asjatundlikuma naabri poole vastava küsimusega, nagu see seni on olnud.

Ühte võiksid meie jalgpallijuhid maavõistlustel siiski silmas pidada. Nimelt on üle maailma levinud õilis komme, et suurtel matschidel publikule enne võistlust ja ka vaheajal antakse teada muudatused meeskondade koosseisudes. Stokholmi staadionil sooritatakse see iseenesest lihtne toiming järgmiselt: kustki uksest ilmub sõeraajale staadionitöölaine ning veab enese järele käru musta tahvliga, millele kriidiga kirjutatud:

	Ei mängi:	Mängib:
X meeskond	3, 10	12, 14
Y meeskond	6, 9	9, 6

Võhikule tundub niisugune numbrimäng alul pent-sikuna, kuid ostes võistluse-kava on asi peatselt selge. Nimelt on kaval kõik mängijad nummerdatud, ka reservid, ja mõne sekundi järele on teada, et X meeskonnas mängib mängija nr. kolme asemel — 12 ja kümne asemel — 14. Y meeskonnas on aga kuus ja üheksa kohad vahetanud.

Kuivõrd meilgi selline väikene tähelepanu osutamine publikule on tarvilik, sellest järgmine näide. Möödunud aastal võistles Tallinnas Oslo Lyn kuulsa Jõrgen Juvega. Matschi, õigem Jõrgen Juvet, oli tulnud vaatama oma 3000-pealine publik. Oli teada, et Juve mängib tf.'i-kohal, kuid ometi selgus hiljem, et Juve oli mänginud ps.-i. Ja poleks midagi maksnud, kui üks korraldajaid oleks ruuporiga või isegi läbi peopesade rahvale teatanud, millist kohta see mees mängib, kelle pärast enamik publikut võistlusele tulnud.

Jalgpalli praktilisemaks muutumisega kasvab ühtlasi publiku janu väravate järele. Kui aastaid tagasi publik sattus väimustusse kombinatsioonide küllusest ja tehnilistest finessidest, siis momendil valitseb kogu palliilmas üksainus nõue: väravaid! Seda nõuab publik, nõuavad pallitegelinskid ja sellele arusaamisele, et mängus väravad kaunis olulist osa mängivad, on lõpuks jõudnud ka mängijad ise.

Nõude loogilise järeldusena on rohelisel murul tendents jõulisemale mängule, n.-n. inglise stiilile, mida meil teataval määral esindab Spordi meeskond. Inglise stiili on omaks võtnud ka itaallased ja Kesk-Euroopa pallimehed on sunnitud konstateerima, et nende finessi- ja kombinatsioonirikas mäng, mida praktiseriti aastaid tagasi meilgi, ei anna enam soovitud tulemusi.

Jõulisemale mängule üleminekuks kaovad pallimeeste hulgast paratamatult lühikese kasvuga mängijad. Inglise püüavad oma meeskondadesse hankida eranditult pikakasvulisi mehi ja sama tendentsi on märgata ka mujal.

Olukord ka kõige roosilisema prilli läbi vaadatuna osutab sellele, et lühikese kasvuga meeste laul pallimurul on lauldud, millest tegelikult on suur kahju, sest elu on näidanud, et lühikesekasvulised on paremad mängijad, paremad pallikäsitajad ja paremad taktikamehed kui pikakasvulised. Viimaste kasuks kõneleb vaid nende jõulisus.

Veel üks probleem on palliilmas kõneaineks. See on niisugune värav, millega Läti Tallinnas Eestilt võitis Balti riikide esimese turniiri. Mäletatavasti sündis see tragöödia otsustava matschi teisel poolajal, mil nüüd juba manalasse varisenud Läti tf. Waters kihutas palli lati alla. Sealt pörkas pall väravajoonele ja samal hetkel kõlas ka kohtuniku vile — värav!

Samasuguseid väravaid on löödud ja tunnustatud hiljemgi ning mitte üksi meil, vaid ka mujal. Ühed kohtunikud tunnistavad niisugusest löögist värava, teised mitte. Pall lendab sellise kiirusega lati alt väravajoonele, et vast aegluubi abil oleks võimalik teha kindlaks, kas pall tegelikult käis väravas või mitte.

Palliilmas on nüüd hakatud sellise värava peale nagu veidi viltu vaatama. Et ei ole ikka see, mis olema peaks. Välismaade kohtunikud pigistavad niisuguse löögi puhul ühe silma kinni ja lasevad mängul edasi käia, kuna ei saa kindlaks teha, kas pall käis üle väravajoonest või mitte. (Mäletatavasti juhtus samasugune löök Pariisis 1924. a. olümpiamängudel Eesti — Ameerika maavõistlusel, kui Kaljot toimetas karistuslööki Ameerika väravale. Pall lendas küll lati alla, kuid kargas sealt väljapoole väravajoonest. Igakord ei saa niisugust lööki võtta väravana, kuigi meie kohtunikel halvaks kombeks on niisuguse löögi tunnistamine väravaks.)

Hiljuti tõstis üks inglise spordiajakiri üles küsimuse, kust on publikul kõige nauditavam jälgida jalgpallivõistlust. Jättes alul toomata nimetatud ajakirja arvamuse (mis muuseas on ühtiv minu isikliku vaatega), lubatagu veidi analüüsi.

Tavalisel pallipublikul on alati soov istuda võimalikult mänguvälja keskjoone lähedusse. Kas tribüünil üles või alla, see oleneb harjumusest, kuid ikkagi selliselt, et distants vaatajalt mõlema värava juure oleks ühtlane. See on täiesti arusaadav, sest vaataja tahab alati, et tal oleks selge pilt silme ees, olgu siis mäng kumma värava all tahes.

Vanad palliasjatundjad teavad aga, et kõige nauditavamalt saab pallimatschi jälgida värava kõrvalt või tagant. Mänguvälja keskel, s. o. tavalisele publikule kõige lähemal, on mäng harilikult verevaene ja ilmetu, kuna ei saa ju seal kunagi tekkida kriitilisi hetki.

Sootuks teine olukord on värava juures. Pidevalt elektriseeritud õhkkond kisub närvid pinguli ja kuigi mäng rullub hoopis vastaspoole värava all, on seegi omaette vaatamisväärsus veidi kummalise perspektiivi ja teissuguse distantsi tõttu.

Kuigi ei ole loota, et edaspidi tribüüne hakatakse ehitama väravate taha (mis veendunud jalgpallisõpradele oleks küllaldaselt meeldivaks üllatuseks), jääb siiski maksuma fakt, mida meeeldi jagan mainitud inglise ajakirjaga, et selget pallirõõmu saab raffineeritud vaataja vaid värava lähimast lähidusest — sealt, kus sahib võrk ja sünnivad matschi ilusaimad ja põnevaimad momendid. Ja kus tänapäeva praktiline jalgnall annab praktilisele vaatajaskonnale praktilise tulemise.

Wuovensk

MINU VÕIDUD AMEERIKAS

○ lümpiamängudel Los Angelesis olin rõõmus, et Nurmi startis 10.000 m. Olin Nurmiga varemalt kolm korda võistelnud üksnes 5000 m jooksus ja kaotanud, kuigi viimane kord ainult rinnaosaga. Paar päeva enne 10.000 m starti levis aga sõnum, et Paavo olevat diskvalifitseeritud. Ei tahtnud seda uskuda, kuid kui seda kinnitas ka Olo (nii nimetas Kusocinski A. Klumbergi), siis veendusin. Alul olin pahane, et mul kadus võimalus Nurmiga jõudu proovida olümpiamängudel, kuid hiljem mõtlesin, et nii on mul kergem võistelda. Kahtlen praegugi selles, kas ma oleksin Nurmi võitnud. Nurmis on ikkagi midagi salapäraselt ületamatut, mida ei nähta, kuid mida tajutakse kui hüpnooti all. Nurmiga on raske joosta.

Enne olümpiaaastadionile sõitmist sain numbri — 364. Ma ei ole küll ebausklik, kuid mul oli selle numbri üle heameel. Jooksul, kus ma purustasin esimese Poola rekordi, oli mu numbri üksikute arvude summa ka 13. Vast on mul ka seekord õnnel!

Algas jooks ja ma hakkasin vedama tugeval tempol. Kohe minu järel olid Lindgren, Pentti (ameerika soomlane), Kitamoto, edasi Sevidan, Iso-Hollo, Virtanen j. t. Juba pärast esimest ringi, mille katsin 66 sekundiga, olin järgmisest mehest ette võtnud 15 m ja jooksjate saba venitanud pikaks. Teise ringi lõpul jõudsid mulle kannule Sevidan ja Iso-Hollo. Selle ringi olin katnud 69 sek. Kolmandat ringi alustades tundsin esimest ataaki, mis tuli Isolt. Suurendasin kiirust ja Iso oli sunnitud kogu sirgete minu kõrval jooksma. Kurvele sisse joostes püüdis ta minust mööda spurtida, kuid ma olin sellele ette valmistatud ja spurtisin ise. Lindgren, Sevidan ja Syring püüdis koos Iso ja Virtasega veel juhtivas grupis, kuid pärast kolmandat ringi olid selle positsiooni säilitanud ainult kaks viimast, kuna teised jäid 15—20 m maha. Seega selgus mulle, et nüüdsest areneb konkurents ainult minu ja kahe soomlase vahel.

Lisasin tempot, sest juba enne jooksu olime Ologa arutanud ja otsustanud, et ma jooksen üksnes ajale Pidini püüdma maa läbida koguaega alla 30 min. ja kui suudan vastavalt sellele pidada tempot — 68—72 sek. iga ring, siis võin Iso suhtes olla rahulik. Kõigil eeldustel tema seda koguaega ei saavuta. Esimese 1000 m ajaks oli 2.51,0, mis oli heaks eelduseks. Neljandal ringil

möödus minust kurvel kiirel tempol Iso. Ma ei aimanud veel, mida kavatses ta selle spurdiga. Igal juhul läbisime 100 m pöörasena tunduva tempoga, kuni ta mööda lasin. Nähes aga, et Iso minust möödunult kohe lõdvestas tempo, asusin kurveataagiga samal ringil uuesti vedama. Ringi aeg oli minul 70 sek. ja 1500 m aeg 4.17,0. Viimendal ringil kordas Iso ataaki ja möödus uuesti. Heitsin ringi lõpul pilgu stopperile ja nägin, et 2000 m on kaetud 5.48,0 mis mulle vägagi soodus. Lasin siis soomlast rahulikult vedada. „Kõik on hea,“ mõtlesin, „kui nii edasi kestab.“ Mulle tuli meele arutlus Ologa, et võin purustada maailmarekordi ajaga alla 30 min. Kuuendat ringi joostes taipasin aga Iso kavatsusi. Ahaa, olete mul mõlemad peos! Iso tegi spurte üksnes selleks, et minust möödunult lõdvestada tempot ja sellega aega anda Virtasele järelejõudmiseks, et siis kahekesi paremini kombineerida. Seda ma ei lase! Teadsin Olo jutu järele, kui raske on joosta kahe soomlase vahel. Ühtlasi oli Iso oma nõrga vedamisega rikkunud mu ringi aega, nii et see oli 73 sek.

Otsustasin joosta jälgides üksnes stopperit. Spurtisin seitsmendal ringil Isost mööda ja järgmised kolm ringi läbisin aegadega 71—72 sek. Virtanen hakkas maha jääma. Järgmistel ringidel lõdvestasin veidi tempot, et koguda jõudu enese lõplikuks lahtiraputamiseks soomlastest. 5000 m vaheaegaks tuli 14.54,0 ja nüüd, kus mul pool maad oli läbitud, tundsin, et suudan purustada Nurmi rekordi. Olin kindlalt veendunud selles. Minu 5000 m vaheaeg oli tunduvalt parem kui Nurmil 10.000 m rekordjooksul. Tal oli see 15.06,0. Oma aega stopperilt konstateerides valdas mind nii rõõmus tunne, et püüdsin koguni naeratada. Tundsin enda olevat nii värske ja jõulise, et selle tõttu ka teise 5000 m katmine kuigi raskena.

14. ringi läbisin 73 sek., kuid 15. ringil hakkasin ühe jala päka all tundma väikest valu, mis suurenes samm-sammult. Eriti andis see tunda veel seepärast, et ma olen päkal jooksja. Tekkinud valu mõjul oli 15. ringi aeg 75 sek. Iso, kes seda tempo langust pidi tingimata märkama, järeldas vist, et ma hakkas väsima, ja asus ise vedamisega. Lasin seda toimuda takistamatult ja ilma mõtle-mata vastuataagile. Ringi läks siiski 73 sek. Järgmisel ringil möödusin küll Isost, kuid ma ei saanudki kaua

joosta, kui ta oli uuesti mu ees. Süda hakkas mul valutama, mitte kartusest Iso vastu, vaid suurenenud valu pärast, sest ka teise päka all hakkasin tundma valu. Mõistsin, et ma ei tohi Isole märkugi anda oma hädast, ja seepärast hakkasin iga ringil tegema tükaldase tempoga jooksu. Osa ringist jooksin kiiresti, osa nõrgasti. Seda selleks, et pikaldasemal jooksul lasta jalgadel puhata valu vaigistamiseks. Aga valu suurenes üha. Soome kingad, mis olid küll head pehmele rajale, ei kõlvanud kõvale. Valu suurendas veel see asjaolu, et hakkasin higistama. Jalad olid mul kui tules. Siiski pingutasin niipalju tahtejõudu, et 18. ringil möödusin jälle Isost. Järgnenud kolmel ringil hakkas Virtanen lähenema. Püüdsin tasta vabaneda ja läbisin need ringid oma jalgade kohta tõesti mõrtsukalise tempoga — 72—74 sek. Kuid pingutus mõjus masendavalt minule. 21. ringil tundsin jõudu rauevat. Olin ka hingeliselt purustatud. Ütlen veel täna, et kui Iso oleks siis kasutanud momenti minust möödumiseks, poleksin suutnud ma teda uuesti püüda ja oleksin kaotanud. Õnneks ei juhtunud seda. Vedasin jooksu mina, kuid kuidas...

Vahepealsed ringid olid läbitud aegadega 80 sek. ümber. Jäi veel kaks ringi. Aru saades, et ma ei suuda enam koguaegs näidata aega alla 30 min., ei vaadanudki ma enam stopperile, vaid mõtlesin üksnes sellele, kuidas suuta joosta veel kaks ringi. Need näisid mulle igavikkudena ja eelviimsel ringil mõtlesin kord juba kakkestada jooksu. Kuid samal ajal möödus minust Iso ja see asjaolu piitsutas uuesti mu võistlustahet. Algas viimane ring. Jättes mõtte, kas ma suudan veel joosta, pingutasin kogu oma olemuse ja asusin jooksu vedama — juhtugu edasi mis tahes. Tundsin aga, et Iso ripub mul küljes ja ei lase meetri võrragi vahemaad suurendada. Ta tahtis koguni mööduda, kuid mõeldes, et kui võimaldan seda, olen kaotanud, pingutasin kõike kokku võttes ja nii jooksin enne viimast kurvet 20 m rind-rinnaga, kord ees üks, kord teine. Lähenes kurve. Kiskusin kogu oma jõu kokku, katsusin töötada kuidas vähegi veel suudan ja ... see kurve tõi mu võitjaks. Saabusin enne Isot kurvele ja suutsin sellel endast Iso maha raputada. Lõpusirgele jõudnult pingutasin siiski veel, kuid veendus, et Iso mind enam ei saavuta, loobusin parkümmend meetrit enne linti pingutamisest.

Kuidas ma läbisin viimased meetrid, seda ei oska ma endale ette kujutada. Liikusin kuidagi alateadvuslikult ja ainsana juhtis mind tunne, et pean edasi liikuma ja ei tohi kokku langeda. Ma ei tundnud, kas mul oli jalgu all või ei. Vist polnud ja mind viis edasi mingi saladuslik jõud. Olin kui palavikus. Viimaks nägin lõpuliini, mis minu liginedes paisus määratu suureks ja keerles völlina ümber oma telje. Kuidas ma selle purustasin, ei tea. Tean ainult, et pärast liinti liikusin veel masinlikult edasi, juhitud ikka veel mõttest, et ma ei tohi kukkuda. Taarusin mõni aeg ja alles siis selgus mulle, et jooks on läbi. Kohe tundsin ka valu jalgades ja istusin maha, et vabastada jalad kingadest. Jalatallad olid hõõrutud vereni. — Minu aeg oli 30.11.4.

Mõni nädal hiljem sõitsime Chicagosse. Jalad ei olnud mul veel täiesti terved, kuid siiski tundsin, et võin võistelda. Ma meeleldi ei oleks Chicagos võistelnud, kuid mind sundisid selleks jutud, et ma kartvat soomlasi 5000 m-is. Nii palju ei mõistatud mind, et ma olümpiamängudel loobusin 5000 m kaasavõistlemisest üksnes jalgade tõttu. Ma ei startinud Los Angelesi 5000 m-is seepärast, et ma oleksin kartnud soomlasi, vaid et ma ei võinud joosta! Jutud mõjutasid mind ja kuigi ma ei tundnud vahepeale puuduliku treeningu tõttu olevat end vormis, ootasin siiski igatusega, millal saan võistelda Lehtisega.

Kunagi ei unusta ma aga seda, kuidas minu suhtes talitasid Chicagos soomlased. Kuid lasen pajatada faktidel.

Andsin enda Chicago võistlustele üles kolmes jooksus — 1500, 5000 ja 10.000 m, millised jooksud olid ette nähtud kõik ühele võistlusõhtule. Ülesandmine kolmes maas toimus selle tagamõttega, et olla garanteeritud kohtamiseks Lehtisega, kui ta soovib valida võistlusmaa. Pealegi oli kuulda, et soomlased olevat nõustunud Chicagos võistlema üksnes sel tingimusel, et mina jooksin Virtasega 10.000 m, kuna 5000 m-is võistlevad Lehtinen ja Hill. Sel kuulduisel oligi tõsi taga, kuigi Chicagos olukord kuiunnes teisiti.

Enne 5000 m starti kohtasin Lehtist riietusruumis. Kui ma hakkasin lahti rõivastuma, siis märkasin, et Lehtinen kõikisugu märkidega ja liigutustega (rääkimisest puudus meil ühine keel) püüab mulle selgeks teha, et mul pole vaja rõivastuda. Sel momendil astus sisse Olo, kes siis Lehtisele seletas, et mina ei stardi 10.000 m, vaid koos soomlastega 5000 m. Lehtinen ei lausunud selle peale sõnagi, tõmbus vaid teise nurga ja hakkas tänavariideid selga ajama. Nüüd küsis Olo Lehtiselt, kas viimane ei mõtle siis joosta 5000 m,

Teadaanne.

OMEGA

Teadaanne.

kella uus edu.
1932. a. kellade võistlusel Genfis tuli
Omega keli julle esimesele kohale.

Omega kellad on omandanud 20 esimest ja eriauhinda — see tõendab nende kõrget headust ja täpsust.

millele Lehtinen vastas puiklevalt. Niipalju andis ta siiski mõista, et Soome esindaja ei andvat seks luba. Lehtinen pidavat võistlema ainult Hilliga, mina aga Virtasega.

Sest momendist algas skandaal. Kõigepealt läksid vastamisi Poola ja Soome esindajad ja see kokkupõrge arenes niikaugale, et soomlaste teguviisist ähvardati informeerida rahvusvahelist liitu. Mind ärritasid suuresti need debaadid selle üle, kes kellega tohib joosta. Olin juba niikaugel, et lüüa kõigele käega ja loobuda jooksust. Pidin ma siis olema see valulaps, kelle pärast kaubeldakse? Olo päästis olukorra. Enne kõike rahustas ta mind ja pööras siis koos kapten Baraniga (Poola esindaja. — Toim.) starter Müller (sakslane, kes oli „patenteeritud starter olümpiamängudel“. — Toim.) kui rahvusvahelise kohtuniku poole ettepanekuga, et see ei laseks starti varem lahti kui kõik võistlejad on kohal. Müller pöördus teiste kohtunikude poole ja kõik nõustusid ettepanekuga. Nüüd andis Müller käsu asuda starti. Arenes uus kokkupõrge. Soome jooksjad koos esindajatega avalikult pöiklesid nõustumisest minu kaasajooksuks 5000 m-is. Isegi ameeriklased panid seda tähele (võistluse algus hilines juba pool tundi) ja küsisid, kas 5000 m olümpiavõitja siis tõesti kartvat teistega võistelda. Ühtlasi teatati publikule, et küsimusele, kas olümpiavõitja kardab teistega võistelda, pidavat kohe järgnema lahendus. See-ga oli kaasa kinnist ka publik.

Lõpuks andis Müller käsu asuda stardijoone taha. Nähes, et mäng neile kaotatud, rääkisid Soome jooksjad veel veidi oma esindajaga ja tulid siis starti, kus teised neid juba ootasid. Kapten Baran lausus mulle: „Hoi-a end, Kuso! Esimese võidu soomlaste üle (nende starti tuleku) oleme saavutanud, katsu sina nüüd saada teine!“ ja enne kui ma selle üle sain järele mõelda, kõlas stardipauk ja algas jooks.

Asusin kohe vedama. Kuid vaevalt olime mõni aeg jooksnud, kui Lehtinen möödus minust hirmsa spurdiga ja jatkas jooksu tempol, millega 5000 m võib katta alla 14 min. Esimesel hetkel ei mõistnud ma, mil-leks säärane kolossaalne spurt ja tempo, kuid hiljem taipasin selle tagamõtteid. Lehtisel oli vist kindel usk sundida mind kapituleeruma tempoga. Ta mõtles vist, et kui ei

võida Lehtinen, siis ei tohi võita ka Kusocinski. Kuid ma olin kavalam ja lasin teda vabalt vedada ja suurendada vahemaad. Vahe oli rebenenud juba paarikümnele meetrile, kui Lehtinen lõpuks aimas, et ma ei lähe ta võrku. Ta lödvestas tempo ja nii jõudsin ma talle kannule. Kui oli viis ringi joostud, tahtsin Lehtist mööduda, kuid esmalt takistas ta mind selles ja lõpuks lahkus kurvel täiesti arusaamatutel põhjustel jooksurajalt. Sellele reageeriti triibüünilelt skandaalse müraga. Igatahes ei sadanud Soome arvel häid komplimente. Oli nii kummaline joosta kesk kisaorkaani täiesti musta taeva all kaheksast proshektorist päevavalgelt valgustatud jooksurajal. Mina isiklikult oleksin uskunud kõike muud, kuid mitte seda, et Soome suurjooksja, olümpiavõitja ja maailmarekordimees, tuleb toime säärase alatu teoga, et pangeb põhjendamatu ausast võistlusest. See oli mulle rohkem kui uskumatu.

Alul häiris Lehtise tegu mind suuresti. Ma ei teadnud, mida teha: kas joosta edasi või ka katkestada? Kellega pidin ma siis võistlema? Virtanen ja Hill olid kaugel maas. Lõpuks otsustasin edasi joosta ja lõpetada võistlus ausalt. Toibumine vahejuhtumist toimus ühe ringi vältel. Otsustasin säilitada minu ja teiste vahelist edumaad, kuid kõige parema tahtmise juures tundsin, et ma ei suuda seda. Ma ei olnud küll väsinud, kuid jalad ei tahtnud töötada. Jooksin täiesti orienteerumata. Ma ei saanud üldse aru, mis minuga sünnib. Isegi Olo hõiget, et Hill olevat kannul, ei pannud ma hästi tähele. Ja enne kui taipasin, oli Hill minust möödunud. See viimaks selgitas mu mõistuse ja ma mõtlesin endamisi: „Las' ta veab, mina aga püüan hea olla lõpul!“ Lasin vahe rebeneda üle 20 m. Kui kõlistati lõpuringi, siis mõtlesin, et nüüd on paras aeg alata lõpuspurti. See ei läinud aga nii libedasti kui ma loot-sin. Alles viimasel sirgel jõudsin Hilliga rind-rinnaga kõrvuti. Kuidas ta seda oma suure edumaa tõttu üldse võimaldas, selle üle ma ei hakanud oma pead vaevama. Ma lisanis üksnes tempot ja lõpetasin jooksu esimesena. Minu aeg oli 14.52,0. Hill oli minust umbes 15 m ja Virtanen paarsada meetrit maas. Viimse ringi olin ma katnud 58 sekundiga, mis ühtlasi minu kõigi aegade võimsaim lõpuspurt.

STAADIONI KAPITAALREMONT

Kõnelus tööde juhataja ins. V. Lõviga

15. mail peeti staadionil esimesed võistlused pärast seda, kui lõpetati tribüüni kapitaalremont. Tribüünis paistab praegu silma värske valendavate ja endiste luitunud laudade kirju segu. Kuigi selle tõttu tribüün pole praegu eriti nägus, võivad pealtvaatajad selle eest uuesti julged olla, et tribüün nende raskuse all ei murdu. Kapitaalremondita oli igatahes olukord ähvardav ja võiks öelda, et selleta nad Eesti-Leedu maa-võistlust juulis poleks kannatanud. Põiktalad olid pehastunud ja seejuures oli väga iseloomustav, et nad lammutamisel juba kergest liigutusest murdusid. Eriti nõrgad olid toed ajakirjanikkude looshi all. Kas oli see tingitud ajakirjanikkude temperamentsusest või on need mehed nii raskekaalulised, kuid tõenäoliselt oleksid kõige enne läbi põranda vajunud pressimehed. Tribüüni

<small>FOTO-ATELJEE</small> Parikas <small>TALLINNA</small>	MAITSERIKKAD PILDISTUSED
KUNINGA 1 ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2	

250 kandepostist tuli kas täieliselt või osaliselt, jätku- dega maa kohal, uuendada 170 posti. Üldiselt jäi kapita- alremondil säärane mulje, et remondi vajadust ei kutsunud nii tungivalt esile ajahamba töö kui ehituse halb konstruktsioon. Lisaks tehtud töödele tribüüni all

oli veel kavatsusel tribüünialune katustada lammuta- misel põrandast saadavate laudadega, kuid materjal osutus kõlbmatuks. Selle tõttu on ainukeseks varju- paigaks vihma vastu tribüüni all treppialused.

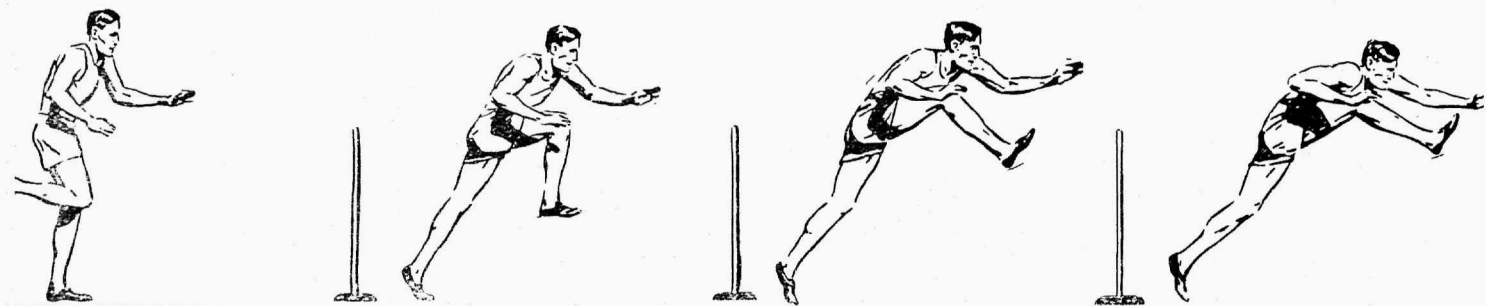
* Tribüüni peal uuendati peagu täieliselt põrand. Pingid jäid aga endiseks ja see teebki tribüüni väli- muse kirjuks. Peale selle on orkestriruum eraldatud väikese barjääriga, mis väldib orkestrantide tülitamise, nagu selle kohta on olnud kaebusi. Teisest küljest on nüüd võimalus orkestriruumi reserveerida ka muuks otstarbeks, nagu külaliskongresside jne.

Koos remonttöödega tehti mõningad ümberkorral- dused ruumides. Naistele eraldati üldisest riietusruu- mist tribüüni all pesemisruumi poolele omaette riietus- ruum eraldi sissekäiguga tribüüni tagant. Selleks teh- tud uks on tagakülje ainuke. Ühtlasi jätkati vaheseinu laeni. Sellega on peale muu välditud varguste võima- lused kõrvaliste isikute poolt. Naiste endine riietus- ruum tribüüni peal on remonteeritud, tapetseeritud ja sellesse võib avada kas või baari. Esialgu tuleb seal aga leppida einelauaga. Seega on karastus publikule kättesaadavam kui enne, mil einelaud asetses tribüüni all.

Tööd kestsid kaks kuud ja need teostati hädaabi- tööliste jõuga. Kulud olid kalkuleeritud 8.500 krooni, kuid tegelikult läksid need maksma ainult 6.000 kr. ümber.

Tekib küsimus: kui kauaks piisab tehtud kapitaal- remondist? Võib arvestada, et 6—8 aastaks, kuid

Kergejõustiku õppe

Vasakult esimesel pildil näeme „puhta“ sprindi viimase sammu lõpa- faasi, mis on ühtlasi üleminekuks tõkke ületamisele. Jooksja on tõk- kest umbes 2 m eemal ja ta vaade on suunatud tõkke välispoolsele ääre- le. Parem jalg on põlvest kõverdu- nud, et järgnevalt teha jalahoog ette. Järgmised kolm pilti näitavad jooksja tõusu tõkke kohale. Parem jalg pen- deldub ette ja niudest kummardub

kere selle kohale. Selja kiiuru tõm- bamise vältimiseks on rind ees. Va- saku jala sirgnedes toimub äratõuge maast üle päka pahklust vetruvalt. Tasakaalu säilitamiseks sirutatakse vasak käsi kaugele ette, kuna parem kõverdub küünarnukist rinna kõrgu- sele. Kui eesjala kand on ületanud tõkke, siis rebitakse vasak jalg järele ja, nagu näeme kuundalt ja seits- mendalt pildilt, kõverdub ta tõkke-

asendlikult, s. t. reis, sääre ja labajala sisemine pool on maaga roobastikku ühel horisontaaltasapinnal. Väga täht- tis seejuures on, et varbad ei jääks ripnema — nad tõmbaksid tõkke ma- ha! Kere jõudnult tõkke kohale siru- tatakse järgnevalt parem jalg alla- poole ja koos sellega viiakse vasak käsi sirutatult kaares küljepealt taha. Vasak jalg vajub ette ja parema jala kannal maad puutumise momendil on

üksnes sel tingimusel, et iga aasta tehakse tavaline osaline remont. Pärast 6—8 aasta möödumist tuleb kaalumisele, kas teha uus kapitaalremont või ehitada täiesti uus tribüün. Näib, et siiski kaldutakse uue ehitamise poole, ja nagu arvatakse, tuleks tribüün sel puhul massiivse ehitusena betoonist.

Arglikke mõtteavaldusi on juba praegu olnud tribüüni katustamise kohta. Katustamise puhul on aga üheks peanõudeks, et vaade väljale ei tohi olla segatud. Seega peab katuse olema vabaltkandev, kandepostideta, toetudes tagaküljele. Praegusele tribüünile aga säärast katust ei saa kinnitada — tagakülg ei kannata. Nii peab katustamine jääma tuleviku unistuseks. Üldse on tugisammasteta katustamine hiigla tehniliseks ülesandeks. Berliini staadionile ehitati säärane katuse ja saksilased nimetavad seda väljapaistvaks tööks Euroopas. Selle arvamisele võib täiesti nõustuda.

Koos tribüüni remondiga alustatud välistööd kestavad veel edasi. On ehitatud harjutusväljade jaoks primitiivne katusealune riiete panipaigaks. Madalam harjutusväli on tasandatud ja väetatud ning nüüd on kasutamiseks kaks harjutusvälja. On kohendatud peasissekäiku ja aeda, viimast „jäneste“ tõkestamise mõttes. Samuti on parandatud veevärk, milles tekkinud rikke tõttu keskliit kaotas mõningad rahasummad. Läinud aastal tuli ühel kuul veemaksu tasuda üle 60 kr. — sellal kui vett üldse ei tarvitatud. Kavatsusel on veel tribüüni ja raudtee vahelisele maa-alale ehitada väike kergejõustiku harjutusväli hüppekastidega kurgus-, kõrgus- ja teivashüppeks ning kuulitõuke-kohaga. Hädaabitööde krediitide jätkumise puhul on tulevikus kavatsusel teha mõningaid juurehitusi, nagu ujula, tennisväljad jne., samuti korraldada rahva liiklemist staadionil.

Täielisim spordiäri Eestis

KAUBAMAJA

„SPORT“

Tallinn, S. Karja t. 18, kõnetraat 446-00.

Soovitab spordiabinõusid kõigil aladel.

Tennisreketid

Inglise ja Saksa.

Jalgpallid

Välismaa ja kodumaa

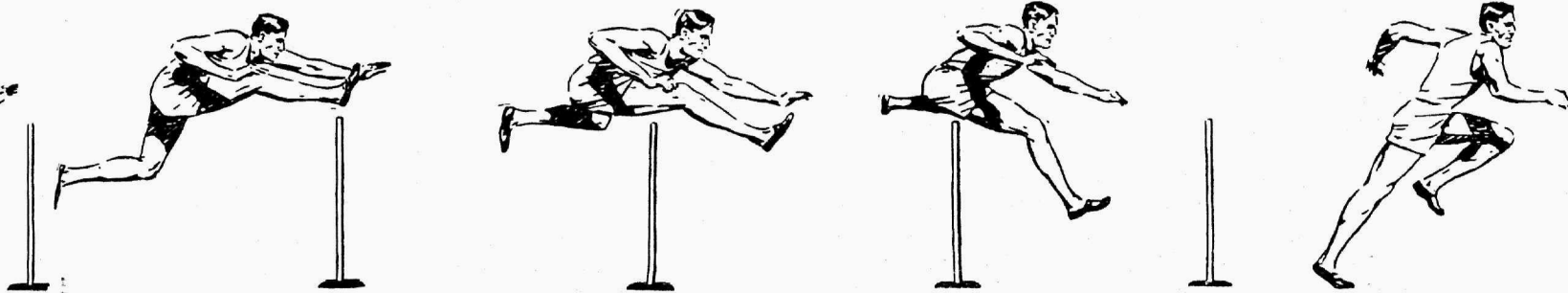
Pesapalli varustus.

**A.-S. „UNIONI“ JA KÄSITÖÖ
JALANÕUDE OSAKOND.**

Nõudke hinnakirju.

Soodsad hinnad.

etabelid: Tõkkejooks.

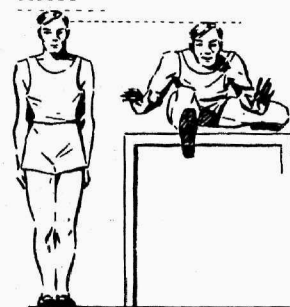
ta põlvest kõverdunud ees uueks sammuks (vaata viimane pilt ülal). Maandumine toimub umbes 120 sm kaugusele tõkkest eesjala päkale pakkimist vetruvalt.

Kõrvalpildidel välispoolne näitab eesvõttes kere kummardumist jala kohal. Märgitav on, et rind asetseb ees. Samuti on selgelt näha, et vasaku jala reis, säär ja labajalg on ühel horisontaaltasapinnal. „Iste“

tõkke kohal on võimalikult madal. Ühtlasi on lend olnud liuglev, s.t. äratõuge maast ei olnud hüplevalt järsk. Hüpleva äratõuke mõjul oleks lend suundunud liig palju kõrgusesse. Tegelikult ei tohi tõkke ületamise üheski faasis pea tõusta kõrgemale kui jooksul. Piltlikult öeldult: kui tõkkejooksja seisaks tõkke ületamise momendil enda kõrval, siis

tõkkeistes on ta peagu veerand-pea võrra madalamal kui püstiseisakus, nagu see kujutatud kõrvalpildil.

Toodud pildid on tehtud 1920. a. olümpiavõitja kanadlase Thomsoni tõkkejooksu järele. Thomson oli omaaegne maailmarekordimees 110 m — 14,4. Tekst piltide juure on A. Klumbergilt tema „Kergejõustiku õpperaamatust“.

MEIE KEHALISE KASVATUSE SUUNAST

Meie viibime paljudel aladel katsetamise ajajärgus, millal paratamatult oleme sunnitud otsima, kaaluma ja katsetama, kusjuures viimane neist kolmest tugeneb mineviku kogemustele ja oleviku kaalutlustele. Olevik on aja suur faktor, milles peegeldub minevik ja osaliselt ka tulevik. Igasugune viimistlus nõuab aega ja kannatlikku meelt. Kogu meie riigi ja rahva püüded on sihitud meie sisemise ja välise rahu ja julgeoleku kindlustamiseks, milleks riik vajab tugeva tahtega ja tüseda iseloomuga riigikodanikke, kes võimaluse piires oleksid arenenud sisemiselt ja väliselt — seda eriti nüüdsel masina-ajajärgul. Ehkküll paljudi sünnib elektri ja masina abil, siiski muutuvad meie sajandi inimesed kiires rüüselmise tempos ja keerises juba noorelt vanaks, halliks ja närviliseks.

Meie vaim töötab kiires tempos, otsides väljapääsu ajavaimu labürindist. Ennast vaadeldes võime panna tähele ja peame tunnustama endas ja oma tegevuses ühekülgse jooni vaimses või kehalises tegevuses. Igasugune ühekülgne tegevus annab negatiivseid tulemusi, mis kutsub esile ebaharmonilise arenemise kehalises ja vaimses kasvamis. Meil on paljudi tehtud, et ühekülgsest kehalisest kasvatuses hoiduda, kuid järele jääb veel paljudi sihini.

Meie kehalises kasvatuses on seni olemas teatud koordineerimine, kuid kahjuks pole ta küllalt otstarbekohane oma ilmetuse, „verevaesuse“ ja süsteemipuuduse tõttu. On paljudi pandud paberile, mõndagi olude kohaselt liigutatud, kuid siis sellele punkt pandud.

Kehalise kasvatus ja spordi hüvesid on veel vähe propageeritud laiemas ringkonnas ja kui seda on katsetatudki, siis pole sellest ikkagi kujunenud liikumine, vaid viimane on „tuliste sütena“ tuha alla hõõguma jäetud, et oodata vist „paremaid aegu“, millal viimnegi tulesäde võib aga juba olla kustunud.

On paljudi räägitud ilusaid sõnu, kuid tegusid on näidatud vähe. Kas see pole pilge 3. kehalise kasvatus kongressi otsusele, et sport tuleb massidesse viia?

Kuid teisiti see ei ole saanudki olla, kui puudub ühine raudne koordineerimine, kui puudub süsteem.

Viimasel ajal on neis küsimustes sõna võetud, kuid pole näidatud, mida teha, et teod kannaksid väärtuslikku vilja, et iga rahvuslane veenduks, mäherduse väär-

tuse omaks ratsionaalne kehaline kasvatus ja sportiline areng igale eestlasele.

Kasvatatud olla nii, et keha ja vaim oleks harmoonilises vahekorras, see olgu meie kõigi pühaks kohusetundeks, mitte ainult olevikus, vaid ka vastutustundes tulevaste põlvete ees.

Kui meie kõneleme vaimlisest kultuurist, siis võiks kujutleda maailmatamme, mis kestvalt kasvab ja mille kasvamis ei peata miski.

Analoogiliselt tohime ka kehakultuurist kõnelda, eeldades muidugi soodsat pinda sellele, et Eesti rahva kehaline kultuur kasvab ja areneb aja kestes nii kõrguses, sügavuses kui ka sisus.

Eesti rahva füüsilise kasvatus arenemist peame taotlema seoses tervise küsimusega. Sportiline areng omakorda kajastagu neid kehalisi avaldusi, milles domineerib individuaalne tippsaavutus, eeldades, et indiviid on soodsa ja hea ettevalmistuse saanud kehalises kasvatuses, s. o. et tal aluspinnaks on hea ja normaalne tervis, mida vastav eriteadlane kindlaks teinud.

Kehaline kasvatus olgu obligatoorne iga Eesti riigi noore kodaniku suhtes. Koolis iga õpilane peab saama harmoonilise kehalise ja vaimlise kasvatus. Kehalise kasvatus eest hoolitsetagu analoogiliselt üldainete õpetamisele, ehk isegi veel rohkem kvalifitseeritumalt nii sisult kui ulatuselt, sest sellest kujuneb tulevaste põlvete tervislik saatus.

Harjutuseks tuleb leida võimalaid või selleks kohaseid ruume. Kus need puuduvad, sinna tuleb selleks luua võimalusi.

Vastavas instantsis töötatagu välja normaalharjutuste kava kooli kehalisele kasvatus. Selle kava alusel tuleb õpetada süstemaatlikult, ja selle kontrollimise õigus ja revideerimine olgu hasomini esindajail. Kehalise kasvatus insituut, kuhu kuuluksid eeskujulikud õppejõud, valmistagu ette kehalise kasvatus juhte.

Tähtis on, et meil oleksid kõik tugevad ja terved kodanikud, siis väheneks ka üle jõu käiv hoolekanne hädiste suhtes. Praegu kulutatakse hoolekandeks suuri rahasummasid. Seda raha võiks ja peaks palju otstarbekohasemalt kasutama.

Kuigi riik ja seltskond sotsiaalse elu hüvangule palju rahalist ohvrit toovad, siiski ei vähene abitarvi-

tajate arv, vaid üha suureneb. Sellele tuleb leida vastukaalu kehalise kasvatusel.

Kehaline kasvatus olgu eelkõige tõkkeks, et ka terved ei haigestuks.

Kõik rahvad, kes ajaloos kunagi on annud surematuid riigimehi, väepealikuid, kirjanikke, kunstnikke, sportlasi ja muid, on võrratult hoolitsenud oma kehalise kasvatusel.

Meie riik on noor ja sellepärast on meile eriti tähtis püüe täiuslikkuse poole. Et pääseda edukalt edasi, peame kõikjal kasutama ratsionaalselt seda, mida meile kehaline kasvatus pakub. Meile peab olema selge, et kehaline kasvatus ei ole mingi teadlaste retseptide alusel valmistatud arstirohi, vaid looduse probleemide loomulik lahendus, millele inimene on annud õige vormi ja sisu. Keha hooletusse jätmine on looduse vastu ränk eksimine ja see võib tuua rahvaste ja riikide elus tagasiminekut.

3. kehalise kasvatusel kongressi üks otsustest kõneleb, et tuleb moodustada vastava riikliku asutuse juure kehalise kasvatusel nõukogu, milles oleksid esindatud kõik kehalise kasvatusel alad ja koondused. Artikli kirjutaja asub seisukohal, et otstarbekohasem oleks hasomini juures tööle panna kehalise kasvatusel inspektor, kes inspitseeriks Eesti rahva kehalist kasvatusel. Inspektoril peaks olema revideerimise ja juhtnõõride andmise õigus koolides, kaitseväes, kaitseleitud, seltsides ja mujal.

Laialdased volitused peaksid inspektoril olema just sellepärast, et inspektoril oleks võimalusi oma südame-tunnistuse ja tõekspidamiste järele ka tõesti midagi Eesti rahva kehalise kasvatusel alal ära teha.

Tegeliku elu kogemused tõestavad, et kõikisugused komiteed on küll väga kõlavate ja kaunite nimedega, kuid kahjuks nad seisavad tegelikule elule liig kaugel oma liialt rohke targutamisega. Ajajärk, mil kõikisuguseid komiteesid ja nõukogusid moodustati, ei pea nüüd enam niivõrd paika, kui see oli vast aastate eest.

Kui tahame näha meie elujõu progressiivset kasvatusel kehalise kasvatusel alal, siis tuleb luua Eesti kodanike kehalise kasvatusel seadus, mille alusel töötaks hasomini juures inspeksiooni aparaat. Eeskuju selleks leiame näiteks Prantsusmaal, Tšehhoslovakkias, Itaalias, Leedus j. m.

Et luua järjekindlust kehalise kasvatusel alal, tuleks pikema aja peale kindlaks määrata kehalise kasvatusel sunnad (programm). Siis vahelduvad ametvõimud ei saaks seda kergel käel muuta, nagu seda koolides tehti, kus näiteks võimlemistunde vähendati miinimumini.

Hasomini otsekohene mure peaks olema tehtud viga parandada. Edasi on tarvilik koolide kehalise kasvatusel järjekindlalt kursuste korraldamiste teel instrueerida. Seni on see küsimus jäetud õpetajate oma algatuseks, millist kui eraalgatust võetakse tihti ükskõikselt vastu. Koolide aktuste-saalide asemele tuleks edaspidi ehitada võimlaid.

Oleks tarvis suuremat kontakti luua kooli arst-konna ja kehalise kasvatusel õpetajate vahel ning kooli-arstidele peaks korraldatama moodsa kehalise kasvatuselga tutvumiseks kursused.

Ka töö põhimõtetes on tugevaid lahkuminekuid ja sel alal valitseb väga kirju pilt, kuna õpetajate senine ettevalmistus on mitmesugune ja igauks on mõjutatud sellest õhkkonnast ja asutusest, kus tema oma ettevalmistuse sai. Kõik see tingib asjatundliku keskkorralduse tarviduse.

Eriliitude kohta peab mainima, et need on seni toiminud ilma kontaktita üksteisega. Töö lihtsustamise ja ühtlustamise põhimõttest väljudes oleks soovitatav neid likvideerida ja luua üks spordiliit, mis tegutseks süstemaatiliselt ja täidaks ühtlaselt neid funktsioone, mida eriliidud seni taotlenud katkendlikult.

Sportikeskliidu juures tegutseb praegu sportnõukogu, milline instants moodustati sportnõunikest ja eriliitude esindajaist. Sportnõukogu ülesandeks oli tema asutamisel mõeldud Eesti üldise sportlase tegevuse juhtimine ja koordineerimine, kuid kahjuks seda ülesannet praegune nõukogu pole suutnud täita, mille tõttu ta tuleks reorganiseerida.

Otstarbekohane oleks Eesti riigi territoorium jaotada väikestesse ringkondadesse, kusjuures linnad moodustaksid eriringkonnad ja maakonnad eriringkonnad. Eriringkandadeks olgu Tallinna, Tartu ja Narva linnad kui meie kehalise kasvatusel suurimad keskkohad. Teised linnad ja kõik maakonnad jaguneksid ringkondadesse. Iga ringkonna moodustaks umbes 5 organit, mille juure tuleks soetada vähemalt üks instruktor-organisaator, kes töödirektiive ammutaks üleriikliku kehalise kasvatusel üldjuhilt — inspektorilt.

Iga maakonna linna- ja maaringkond kuuluks orgaaniliselt maakonna keskusse ehk liitu, kelle ülesandeks oleks üksuste vahelise kontakti pidamine ja ergutamise progresiivsemale tegevusele ning sammude astumine maakonna- ja linnavalitsuste juures, et need subsidieeriks oma eelarvetes finantskülge, noorte kehalise kasvatusel arendamise soodustamiseks.

Peale selle maakonna keh. kasv. keskus peaks valima ühe esindaja üleriiklikku kehakasvatuslikku nõukokku.

Tallinna, Tartu ja Narva linnad igauks valiksik ka ühe esindaja üleriikl. keh. kasv. nõukokku.

Kui võtta arvesse, et eriliite niipea ei likvideerita, siis koosneks uus nõukogu eriliitude, maakondade keskuste, Tallinna, Tartu ja Narva linnade esindajaist ja keh. kasv. sihtkapitali valitsuse esindajaist. Kava täpsem väljatöötamine järgneks siis, kui need põhimõtted on hinnatud ja vastu võetud.

Väikeste ringkondade loomine aitaks kaasa positiivsema ja produktiivsema töö tegemiseks ka kauge- mas maasopis.

See oleks meie kehalise kasvatusel üldine käsitlus senisest ja oodatavast suunast.

Kuid tungiv vajadus on ka analüüsida üksiku isiku suhtumist oma kehalise kasvatusel arendamisele.

Teadagi harjutab iga sportlane selleks, et areneda kehaliselt, kuid olgem teadlikud, et mitte harjutuste iseärasus ei määra harjutuste iseloomu, vaid harjutaja keha tingib selle. Eesmärgi saavutamiseks peab püsiva ja järjekindla harjutamise teel, kusjuures harjutused olgu vastavad harjutaja kehale.

E. VILDTAG

V. Karja 9. Tallinn.

Telefon 451-67.

Tubakasaadused, paberossikestad, tulitikud, konservid, kohv, viljakohv, sigurid, tee, kakao, šokolaad, kompvokid, kuivatatud puuvill (kompott) ja muud koloniaalkaubad.

Harjutustest löögu lökkele mõn u tunne. Sirge ja tugeva keha moodustavad võimsad kehaliikmed, korrallikult töötav kops ja süda, selged meeled ja läikivad ning terved silmad, millest hoovavad julgus ja elurõõm. Ei tohi harjutada ühekülgset, tugevndades ainult neid lihasgruppe, mis organismi üldseisukohast juba küllalt arenenud. Enne arendame ja loome aluse üldise kehalise kasvatusena ja siis vast spetsialiseerume vastavalt lihasgruppide funktsioonidele ja indiviidi talendile. Ühekülgne kehaline kasvatus viib meid vaid näilikkude efektide saavutamiseni. Mõte ja meeleolu, mille läbi keha peab arenemiseks saama tõeget, on selle tagajärjel eesmärgist viidud eemale ja järele jääb vaid tükk toorest ja hingetut välislikkust.

Suurimaks paheks on ka liialdamine, näit. ületreening. Õige kehaline harjutus toob kasu, kogub ja ehitab; liialdus — kurnab ja killustab. Harjutused on abinõuks, et jõuda eesmärgini, milleks on — tervis.

Kehaline kasvatus olgu eluteenija, kuid mitte elu ise.

Ärgu unustatagu, et meie ei ela selleks, et võimelda, vaid võimleme, et elada!

Kehaline kasvatus ei tohi olla ajaviide ja „vurhvilõõmine“. Harjutagem, et sellest ilmuks esile ülekantud mõistes produktiivne töö- ja kohustusterütm. Kehaline kasvatus tungigu meie isiklikku ellu, tõmmates meid eemale elupahedest.

Iga küpsemine ja valmimine vajab oma materjali ja oma aja. Üksikelu jõuallikad peavad ikka ja alati olema varustatud uute varasalvedega. Nii sugused energia kuhjumise tegurid on: puhkamine, magamine, optimism ja tagajärg. Energia varasalvede olemasolu ilmutab end intensiivses tegevustates.

Eesti rahvas kuulub õpetlaste väidetel Soome-Ugri rahvaste perre. See suur pere võib ka kord teiste suurrahvaste elunäitelaval etendada kaaluvat osa, kui meie rahvad endid elujõulistena suudavad hoida, koguda vaimlisse ja kehakasvatuslikku varasalve raudvarana terve töö ja suuri energia hulki.

Kindel on, et Eesti peab erilist rõhku panema kehakultuurile koos vaimukultuuri arendamisega.

Kasvatusliku taseme tõstmiseks.

Kultuurkapitali kehakultuuri sihtkapitali valitsus kaalus oma koosolekul sportlaste kasvatusliku taseme küsimust ning otsustas fikseerida alul järgmised põhimõtted, millised tehakse teatavaks spordiliitudele ja pärast spordiliitude arvamiste ärakuulamist täiendatakse.

1. Ühingud ei tohi tegelasi ja sportlasi teistest spordiorganisatsioonidest lubamata meelitustega üle hankida.

2. Kui mõni tegelane või sportlane ennast kodumaal või välismaal avalikkuse ees on ebakorrektselt ülal pidanud, tuleb teda vähemalt kolmeks kuuks disqualifitseerida.

3. Kui mõni tegelane või sportlane ühingust on välja heidetud, ei tohi teine spordiorganisatsioon teda oma liikmeks vastu võtta ilma keskliidu loata.

4. Kui mõni tegelane või sportlane on pannud toime seadusega karistatavaid tegusid, heidetakse ta viibimata ühingust välja ning tal ei lubata spordiorganisatsioonides tegutseda.

5. Spordi keskliit ja tööliispspordiliit peavad valvama eelpool toodud põhimõtete täitmise üle. Kui nimetatud liidud ülaltoodud juhtude puhul ei tee vastavaid järeldusi ega astu samme ettetulnud väärnähtede likvideerimiseks, teeb kehakultuuri sihtkapitali valitsus vastavad järeldused rahaliste toetuste kaudu.

Ilmus müügile:

Tellimistega pöörduda **A. KLUMBERGI** poole,
Tallinn, Müürivahe 16-33, tel. 444-28.

Originalas
Dean

INGLISE MÄNG

English Cup'ile mängitakse 1872. a. saadik. Tänavu peeti 59. finaali. Nüüd teist korda võitis Everton. Ta vastaseks finaalis oli Manchester City, kellega Everton seni oli võistelnud 50 korda. Viielkümnel matschil oli kumbki võitnud 20 korda, ülejäänud 10 matschi lõppesid viigiga. Selle tasavägisuse tõttu Evertoni nüüdne suur võit mõjus üllatusena.

1915. a. saadik ei ole karikafinaalidel nähtud nii suurt võiduskoori, nagu on seda Evertoni nüüdne 3:0. Everton on tulnud toime ehtsa rekordsaavutusega: kolme aastaga ta võitis teise klassi esivõistlused, siis esimese klassi esivõistlused ja nüüd karika!

Manchester City kaotas karikafinaalis nüüd teist korda. Enne seda oli ta kaotanud 1926. a. Manchester City tollaegsest karikameeskonnast mängisid nüüd kaasa ainult kaks: th. Cowan ja vs. schotlane Mac Mullan. Viimasele langes (kõik mängijad olid seekord esmakordselt nummerdatud) numbriks 13 ning — ebausklikud arvavad, et just selle tõttu! — sai matschil silmast vigastada, mis tal mängimist takistas.

Pealtvaatajaid matschil oli täpselt 92.390. Sisse-

tulekut pääsmetest saadi 24.831 naelsterlingit (375.000 krooni ümber).

*

Säärased on kuivad andmed tänavuse karikafinaali kohta. Neist veel huvitavam on kriitika. Euroopa spordipressis ilmunud karikafinaali arvustustest kõige analüüsivama on kirjutanud Gabriel Hanot Pariisi „Le Miroir des Sports'is“.

G. H. pealkirjas oma arvustusele ütleb: Norra dramaturg Ibsen kirjutas teose, mille pealkirjaks on prantsusekeelses tõlkes „Solness le constructeur“ (Solness-ehitaja); matschi laupäeval Wembley imperiaalsel staadionil võis, vastavalt sellele pealkirjale, nimetada: „Dean le destructeur“ (Dean hävitaja). Tugevas maneeris peetud matschil Evertoni kapten Dean pidas füüsiliste ja moraalsete vahenditega sõda vastase kaitse vastu ja lükkas ümber kõik tsentrforvardi mänguviisi alused. Dean üksinda neutraliseeris neli vastast.

Nüüsgune on lugu. Seda tegi kuulus tf. Dixie Dean, Evertoni kapten, karikafinaali mängija nr. 9!

Ei saa öelda, et 22 mängijat finaalis olid nii närvilised, et nad kaotasid kontrolli palli ja oma tegevuse üle. Ei. Kuid nad ei pannud välja oma võimeid. Mitte tahtes anda ühtki paremust vastasele, nad selle tõttu sagedasti ei asunud omagi schansside arendamisele. Selle tõttu nad ei julgenud külvata, et pärast lõigata. Nad ei julgenud ilmutada lootust kordaminekule. Evertoni kolm väravat saavutati rinnaga sisseviidult. Sõrmedel võib lugeda lööke, mis tehti väravale parti ühekäsimine minuti vältel.

Kolm väravat saavutati ilma löökideta! Teine värav, teise poolaja alul, oli tf. Deani saavutus. See oli „Original-Dean-goal“ (vaata kirjutust sissejuhatavat pilti).

Palli tabamiseks hüppasid Dean ja M. City vv. Langford üheaegselt. Üheaegselt nad tabasid ka palli. Maksvusele pääsis Deani jõud ja ülekaal, tema surutuna lendas pall võrku ja Dean ise oma hooga järele. Langford jäi pikali maha väravajoonele, tema selja taga võrgus aga pall ja... Dean.

Lööke kroonivaid väravaid ei olnud ühtki. Peale forvardite kahe hea löögi tegid harvalt pealelööke halfid. Miks ei löödud? Miks ei kombineeritud suurejooneliselt? Ei tahetud ise riskeerida ega vastasele anda võimalust edukaks kontrataagiks. Lühikesed söödud mehelt mehele, peale backide tõrjelöökid. Võitlus palli pärast oli hirmus teravat laadi. Siseajajad tegutsesid oma halfide seas, th. hoidis end backide nivool. Kokkupõrked keha kehaga olid sagedasemad. Dean osutus selle matschi võtmeks. Tema kaasmängijatel oli rohkem õhku, rohkem vabadust tegutsemiseks, nad olid vähem surutud kui nende vastased. Põhjus? Tf. Deani mängu kirjeldus selgitab selle. Dean, 180 sm, 85 kg, pani maksma oma kasvu ja kaalu seoses selle vertikaalse võimsusega ja lineaarse kiirusega. Ta ilmutas end liidrina, ataagi juhina, kuid põrmugi mitte selles mõistes, mis meie omame tf.-i suhtes. Dean oli

mängu hävitaja. Ta neutraliseeris mitte ainult vastase th. Cowani, kelle sidus oma isiku külge kui varju, vaid kontsentreeris endale ka kahe backi ja väravavahi tähelepanu.

Dean vastasmeeskonda, ja võit kindlasti oleks olnud mitte Evertoni, vaid M. City pärast.

Inglased, nagu see karikafinaalis ilmselt eriti selgesti, mängivad peenelt ja toorelt üheaegselt. Nad mängivad, et öelda ühe sõnaga, teravalt.

Kindel on, et enamik kontinendi meeskondadest ei suuda taluda Inglise mängu karmi laadi. Ükski ei teinud sihilikke raskeid ega näruseid väikefoules, kuid järjest oli teravaid kokkupõrkeid ja jõu küsimuse lahendamist. Atleetlik soliidus, õlgade laius, põlvede tugevus, vastupidavus löökidele, hea füüsiline ettevalmistus — see kuulub lahutamatu Inglise mängu juure.

Wembley finaali oli täiuslikult mehine ja ükski kontinendi meeskond ei suudaks sellisel matschil vastu pidada finaali võitjale ega kaotajale. Revanschi puhul, kui see peetaks kontinendil, kumbki meeskond ei tohiks sääraselt mängida, sest siis tormaksid pealtvaatajad ärritatuna väljale, et likvideerida toorust, mida inglaslike mängijate seisukohalt seal pole olemaski.

See on Inglise mäng.

*

Võitjate, Evertoni mängijate, vanus: vv. Eduard Sagar 23 a., pb. William Cook 23, vb. Warneford Cresswell 38, ph. Clifford Britton 23, th. Thomas White 25, vh. John Thomson 26, vä. Albert Geldard 19, ps. James Dunn 32, tf. William Dean 26, vs. Thomas Johnson 31, vä. James Stein 26.

Everton karikavõitjana võib karikat, nagu see määrustes ette nähtud, oma klubi ruumides hoida kuni 1. veebruarini. Läheb karikas kaotsi, siis tuleb klubil selle eest liidule maksa 100 naela.

Paar selgitavat sõna.

Eesti Spordilehes nr. 4 on avaldatud Ed. Kõppo artikkel „Veesport külmetuspunktil“, milles arvustatakse meie veespordi seisu, ja ühtlasi tehakse etteheiteid.

Me loeme: „Kui küsida, mis võiks olla pidurdavaks põhjuseks niivõrd populaarsele alale, nagu seda on veesport, siis peame ütlema, et meie selle ala juhtiv organisatsioon — Ekraveliit — pole viimastel aastatel midagi selleks teinud, et veespordi arendada ja tema harrastamist veel massilisemaks muuta. Pigem on tema tegevus mõneski selle ala avalduses piduriks olnud.“

Selles on etteheiteid valel aadressil.

Mis puutub ujumisõpetamist, siis ei kuulu see Ekraveliidi kompetentsi, kuna see on spordi keskliidu nõukogu kaudu spordinõunike ülesandeks.

Peaks olema teada, et Ekraveliidu ülesandeks on enne kõige seltside läbikäimise (võistlused) tehniline juhtimine, määruste väljatöötamine, kohtunike ettevalmistamine, rahvusvaheline läbikäimine.

Juhin tähelepanu ka massipsühholoogiale, mis kord võib soodustada üht, kord teist spordiala. Hoolimata vastavast selgitustööst, propagandast jne., üks või teine spordiala võib ajutiselt kaotada huvi ta vastu,

kuid mõne aja järele olukord iseenesest jälle muutub ümberpöörduks.

Meil on seni massilist ujumisõpetamist harrastatud seltside kaudu. Ei ole kahtlust, et see moodus meie oludes on kõige elujõulisem, kuna see on annud seni häid tulemusi ja meil ei tarvitse siis ka kahelda, et sellega neid saavutatakse ka tulevikus. On ka katsutud korraldada üldsemat koostööd. On pöördutud seltside poole, et need saadaksid või annaksid oma poolt juhtivaid kaastöölisi.

Meil ei tarvitse rõhutada tippsaavutusi, vaid meie ülesandeks peab olema massile ujumise õpetamine. Meie kodumaa piires kaks-kolmandikku on vesi ja selle tõttu on massiline ujumisõpetamine meile elulise tähtsusega. Massist olude paranemisel võib areneda tippsaavutuste kandjaid.

Mis puutub sellesse, et meil puuduvad basseinid, ja et neid tuleks soetada, siis on märkida, et basseinide ehitamine ei ole Ekraveliidu ülesanne. Basseinide ehitamist juhatatakse ja finantseerib keskliit koos sihtkapitali valitsusega. Ka seda küsimust on püütud lahendada meie olude ja võimaluste kohaselt. Nii on basseinid Tallinnas, Tartus, Elvas, Pärnus, Võrus, Haapsalus ja mujal.

H. Tann.

Õige sport õiges vanuses

Noormees enne endale tegevuse või kutse valimist mõtleb hoolsasti järele. Sellest ei ole veel küllalt, et ta endal tunneb huvi millegi suhtes. Tuleb kaugemale mõelda ja selgusele jõuda, kas ta ka vaimselt ja füüsiliselt on kohane vastavaks kutseks. Mehest, kellele kokkuarvamine teeb raskusi, ei saa ju raamatupidajat. Kuid kas meie mõtlemine sama hoolsalt järele, kui valime endale spordiala?

Teguriteks, mida selle viimase juures enamikus arvesse võetakse, on ainult väljaminekud ja mõnu. Tähtsaim küsimuse juures, füüsiline ja vaimne kohasus, tuleb üksnes harva kaalumisele. Nii juhtubki, et paljud mehed golfikeppidega endale haua kaevavad, nagu ütleb prof. William G. Anderson, kehalise kasvatus juht Yale'i ülikoolis.

Teised jällegi veedavad mitu tundi päevas mänguga, ilma et neil seejuures oleks mõnus tunne. Kõige sagedasemalt on veaks, et mängitakse oma vanusele mittevastavat mängu. Igaüks populaarsetest sportidest on eriliselt kohane teatud vanusele. Pesapall on näiteks mitmes suhtes ideaalne mäng noortele neljateistkümnest kuni kahekümneühe aastani. Nende aastate ajal keha areneb väga tugevalt. Seepärast on väga tähtis, et vere juurevool organitesse toimuks rikkalikult ning ühtlasi ka vaim tegevusest oleks huvitatud. Pesapall nõuab kontsentratsiooni ja sisendab erutust. Ta õpetab, kuidas sportlikult tuleb tegev olla, ja on ideaalsemaid spordialasid noortele, kes küpsenisel meesteks.

Õnnetul viisil ei ole ühtki ideaalset mängu lastele seitsme ja neljateistkümnepäevaste vahel. Prof. W. G. Anderson soovib poistele ja tüdrukutele selles vanuses ronimist. See tugevndab keha lihaseid, eriti jalgade, puusade ja käte omi. Pealegi kõneleb ronimise heaks see asjaolu, et puude otsa ronimise kirg, mis just selles eas end ilmutab, on instinktiivne. Vanemad, kes on ronimise vastu, peavad sellele mõtlema. Mõistetavalt tuleb vältida „kangelastegusid“ ronimise alal. Kuid lõhki kärastatud pükste paaril ei tohiks tähendust olla teie poisi heaolu seisukohalt. Mida osavamaks ta ronimisel saab, seda vähem ta kärastab!

Kahekümneühe ja kolmekümne aasta vahel mees peaks endale spordialaks valima poksi. Poks on kõige kohasem ala selleks, et keha niioelda teravaks karastada, ja see vanus on kohasem aeg selleks. Mitte ainult, et keha selles vanuses täie küpsuse omandab, vaid ta on suutlik ka kandma tugevat lööki.

Pärast kolmekümnendaid aastaid on tennis mitmel põhjusel ideaalne mäng. Tennis võimaldab vajalisel määral kehalist harjutamist ja ühtlasi pakub vaimset erutust vanuses, millal aju on juba roostetamisohus, kui teda liig palju tema endaga jätta.

Ujumine on võib-olla ainus spordiala, mida võib harrastada igas vanuses. Iga laps peab õppima ujumise. Yale'i ülikoolis, näiteks, on maksev nõue, et

noormees ei saa diplomi enne, kui ta on õppinud ujumise.

Üksnes seda, kui palju peab ujuma ja kuidas peab ujuma, tuleb kohandada vanusega. Osavõtt ujumisvõistlustest peab piirduma vanusega kuuteistkümnepäevaste ja neljakümne aasta vahel. Ka pärast neljakümnet aastat ujumine on ikkagi ideaalne sport, kuna ta pingutab kogu keha iga lihast. Koguni seitsmekümneaastaselt võite ujuda, kui seda sobivalt teete.

Pärast neljakümnet peab mees hakkama mõtlema golfimängule, spordialale, mida Eestis seni veel ei harrastata. Golfi võib mängida edasi nii kaua kui tahe-takse, kuid eeldusega, et süda töötab korralikult. Golf on terve ja mitte liig rohkelt pingutav kehaline tegevus.

Kehalised nõrkused nõuavad oma erilisi spordialasid. Parim sport mehele, kellel nõrk süda, on rattasõit. Kuuekümnepäevasteastast peab inimene tähelepanu pöörama oma südamele. Mehele selles eas on jalgrattasõit kohasem kui iga muu spordiala. Rattasõit tugevndab reielihaseid, mis südamele avaldab head mõju.

Kui osta, siis juba

Mitu matschi aastas.

Meil vähemates klubides jalgpallimängijad aasta kestes sooritavad kümnekond matschi, suuremates klubides aga paarikümne ümber.

Kuidas selle poolest lugu on välismaal, sellest järgmist. Viini Austria meeskond, kes mitu matschi pidanud ka Tallinnas, sooritas aasta kestes 83 matschi, neist 30 Austrias ja 53 välismaal. Üksikutest mängijatest võistles kõige rohkem forward Viertel — 79 võistlusel. Peale selle võttis ta osa maa- ja linnavõistlustest.

Austria reservmeeskond pidas aasta kestes 29 matschi ja junioridemeeskond 24 matschi. Esimeses meeskonnas, kes, nagu öeldud, pidas 83 matschi, mängis kaasa 20 mängijat.

Poiste spordimärgi määrused

1. Poiste spordimärgi ülesanne ja eesmärk on noorte poiste seas tõsta huvi kehaliste harjutuste ja spordi vastu.

2. Spordimärk on kolmejärguline: esimene, teine ja kolmas järk.

3. Spordimärke jagab välja spordi keskliit kord aastas — iga hooaja lõpus oktoobrikuus.

4. Spordimärgi sooritamise tingimused:

a) spordimärgi omandab see, kes sooritab spordimärgi määrustes ettenähtud nõuded. Kolmanda järgu katset on lubatud sooritada 12 kuni 15 a. vanustel poistel, kaasa arvatud need, kes said 15-aastaseks katsete sooritamise hooajal (s. o. 1. jaanuarist — 1. okt.); teist järku 14—17 aastani, kaasa arvatud need, kes said 17-aastaseks katsete sooritamise hooajal (s. o. 1. jaan. kuni 1. okt.), ja esimest järku 16—19 aast., (kaasa arvatud need, kes said 19 a. katsete sooritamise hooajal (s. o. 1. jaan. kuni 1. okt.);

b) spordimärgi nõuded tuleb sooritada 1. jaan. kuni 1. okt.;

d) spordimärgi nõudeid võib sooritada, kas spordi keskliitu kuuluvate ühingute spordimärgi katsevõistlusil või koolide ja poiste spordiliidu spordiringide märgi-katsevõistlusil;

e) spordimärgi katsevõistlusil iga võistlusala juures tegutsesu vähemalt kaks kohtunikku ja ülemkohtunik. Viimane neist peab olema kas Ekraveliidu registreeritud kohtunik või kohtuniku kandidaat. Ülemkohtuniku ülesandeid võib täita kutseline võimlemisõpetaja;

f) spordimärgi katsevõistluste tulemused kantakse liidu ametlikkudele saavutuste lehtedele ja saadetakse spordi keskliidu sportbüroole hiljemalt iga aasta 10. oktoobriks, varustatult katsetel tegutsenud ametlike kohtunike allkirjadega.

g) üks isik võib omandada ühel hooajal ainult ühe spordimärgi;

h) spordimärgi katsevõistlustel ei anta auhindu;

i) spordimärgi katsevõistlused korraldatakse spordi keskliitu kuuluvate eriliitude määruste kohaselt selt.

5. Kooliõpilased, kel koolis edasijõudmine rohkem kui ühes aines mitterahuldav ja käitumine vähem kui hea, ei saa spordimärgi omandamiseks katseid sooritada.

6. Spordimärgi saavutuslehti nõutagu spordi keskliidu sport-büroolt, saates ette nende hinna — 50 senti — raamatu eest (25 lehte).

7. Poiste spordimärgi nõuded on:

A. Kolmas järk. (12—15 a.)

1. 60 m jooks 10,6 sek.
2. Käte kõverendus rippes (vabavõttega) . . . 4 korda
3. 25 m ujumine läbi ujuda.
4. Kõrgushüpe*) 2,10 m
5. Pesapalli kaugusvise tug. käega 40 m

B. Teine järk. (14—17 a.)

1. 60 m jooks 9,4 sek.
2. Käte kõverendus rippes (vabavõttega) . . . 7 korda.
3. 25 m ujumine läbi ujuda.
4. Kõrgushüpe hooga **) 2,25 m
5. Tugilamangus käte kõverendus 12 korda.
6. a) pesapalli kaugusvise tug. k-ga ***) . . . 50 m
b) kettaheide tug. k-ga (1,5 kg) ***) . . . 20 m
d) kuulitõuge mõl. k-ga (4,0 kg) ***) . . . 14 m
e) odavise tug. k-ga (600 gr) ***) . . . 25 m
7. Kaugushüpe**) 7 m

D. Esimene järk. (16—19 a.)

1. a) 100 m jooks 13,6 sek.
b) 60 " " 8,4 " "
d) 60 " tõkkejooks (5 à 91,5) 12,4 " "
Punktist nr. 1 võib vabalt valida kas 100 m, 60 m või 60 m tõkkejooks.
2. a) Rippes vabavõttega käte kõverendus . . . 10 korda.
b) Ülesripeldumine köiel — köiel ronimine . 4 m
Punktist nr. 2 võib valida kas a või b nõuded.
3. 50 m ujumine läbi ujuda
4. a) kaugushüpe hooga 4,50 m
b) kõrgushüpe 1,35 " "
d) teivashüpe 2,40 " "
Punktist nr. 4 võib vabalt valida kaugush. h-ga, kõrgush. h-ga või teivashüppe.
5. Tugilamangus käte kõverendus 18 korda
6. Rippest pealetõmme eest (kangil, poomil, trapeetsil või neile vastavatel abinõudel) 1 kord.
7. a) kuulitõuge (5,44 kg) mõl. käega 16 m
b) kettaheide (1,5 kg) tug. k-ga 24 " "
d) odavise (600 gr.) " " 32 " "
Punktist nr. 7 võib vabalt valida kas kuulitõuke, kettaheide või odaviske.
8. a) 2 km murdmaajooks 10 min.
b) 1000 m jooks 3,30 " "
d) 5 km suusatamine 35 " "
e) 500 m uisutamine 1 " "
Punktist nr. 8 võib vabalt valida kas 1000 m jooksu, 5 km suusatamise või 500 m uisutamise.

*) Kõrgushüpe tuleb sooritada ühel hüppel äratõukega vasakult ja teisel paremalt jalalt. Tagajärg loetakse kokku.

**) Kõrgushüpe ja kaugushüpe tuleb sooritada ühel hüppel äratõukega vasakult ja teisel paremalt jalalt. Tagajärg loetakse kokku.

***) Punktist nr. 6 tuleb valida vabalt kas pesapalli kaugusvise, kettaheide tug. k-ga, kuulitõuge kahe käega (summa) või odavise tug. k-ga.

Kaitsemärk
„IRIDINOID“
iga sule peal.

*Hoiduge
järeleandmus-
test*

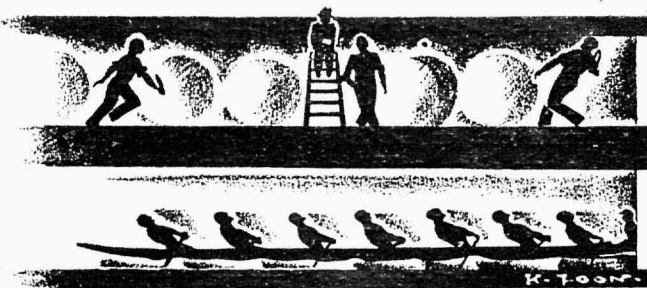

Kõva: Nr. 778 E. F.
Pehmed: 888 ja 444

**„IRIDINOID“ kirjutab
6 korda kauem**

Vabriku esindaja: **A. BERTELOV**
Tallinn, Dunkri 3.

Ameti- väljal

Spordi keskliidu aastakoosolek

peeti 27. aprillil. A. Anderkopi juhtimisel moodus koosolek rahulisemalt, kui varematal aastatel.

Nagu selgus J. Villemsoni poolt ettekantud aruandest, olid l. a. liidu suuremateks mureobjektideks staadion ja Eesti Spordileht. Staadioni ülalpidamine on nõudnud iga aasta sissetulekutest suuremaid väljaminekuid. Läänud aastal püüti asutada eriline staadioni sihtasutus. Kuigi see kavatsus nurjus, saadi staadioni hooldamiseks siiski kindlam alus, kuna appi tõttasid ka valitsusvõimud. Eesti Spordilehe majanduslik aruanne l. a. kohta lõppes üle 2.000-kr. puudujäägiga. Lehe ilmumist praegusel kujul kuukirjana peeti tervitatavaks. Muus koosoleku jooksvas osas kinnitati aruanded ja elarved juhatause poolt esitatud kujul.

Ametivanuse järele juhatausest lahkunud esimehe J. Laidoneri asemele valiti A. A n d e r k o p p, kes keskliidu esimeheks nüüd esmakordselt, kui mitte arvutada varematal aega, millal Eestis oli ainult üks üldine spordiliit. A. Anderkopi valimine toimus ühel häälel. Teisteks juhatusliikmeteks valiti väljalangenud E. Berni asemele L. Tõnson, kuna K. Pahk valiti tagasi. Revisjonikomisjoni valiti A. Reinhardt, P. Matsov ja Neudorf. Spordinõunikudeks maakondadesse kinnitati senised: Järvamaa — H. Veem, Harjumaal — Saar, Virumaa — Metsatalu, Tartumaa — J. Martin, Valgamaal — K. Talpak, Võrumaal — dr. Kolon, Petserimaal — dr. Niinemann, Pärnumaal — A. Poolak ja Saaremaal — Espenberg. Kehakultuuri sihtkapitali valitsusse valiti keskliidu esindajatena L. Tõnson, A. Kleinberg ja B. Abrams. Olümpiakomiteesse R. Saulmann ja A. Reisberg.

Keskliidu juhatus jagas oma koosolekul ametid järgmiselt: esimees A. Anderkopp, abid L. Tõnson ja B. Abrams, sekretäriks A. Lass, abi H. Visman, laekur R. Sauer, varahoidja K. Pahk, staadioni valitseja E. Klumberg, raamatukoguhoidja E. Hiob.

Sääraseid mätseene on meil tarvis!

Põhja-Inglismaal elutseb mees, kes jalgpallile, oma elu kirele, on ohverdanud 100.000 naelsterlingit (1.400.000 kr. ümber). See mees on mr. Fred Taylor, Sunderland F. C. üks toetajaid, kelle ainsaks eesmärgiks on juba kolmekümne aasta kestes see, et ta klubi võidaks Inglise karika. Kolmekümne aasta kestes mr. Fred Taylor on oma klubi välja aidanud kõigest rahahädadest, peale selle on ta mängijatele kinkinud hoiukassa-

raamatuid (mõistetav, et ühes sinna sisse märgitud hoiusummaga).

Tänavu oli mr. Taylorile eriti rängaks pettumuseks, et Derby County juba aegsasti lõi Sunderlandi karikakonkurentsisist välja. Veel matschi päeval mr. Taylor vahetas kaksikümmend naela shillingiteks ja andis need neljasajale töötule, et need läheksid matschile ja seal Sunderlandi eest pigistaksid põialt.

A. Koidu ja R. Sams võitsid murdmaajooksu esivõistlustel.

Tänavused esivõistlused murdmaajooksus korraldati esmakordselt Viljandis. Sakala noorseppade spordiühingu korraldusega võis olla rahul. Maastik oli valitud mitmekesine, ka looduslikult oli ümbrus nauditav.

A klassi 8 km võitis A. Koidu, Tartu Kalev, 33.37, mõnemeetrilise edumaaga M. Tumanovi, Tall. Kalev, ees. Kolmandale auhinnale tuli K. Kiili, Tall. Kalev. Teised lõpetasid järjekorras: 4. G. Kass, Nõmme Kalju; 5. L. Õun, Nõmme Kalju; 6. E. Martin, Tall. Kalev; 7. J. Erg, Sakala NS; 8. A. Laas, Tartu Kalev; 9. K. Vallner, Valga ÜENÜ.

B klassi 5 km võitis ülekaalukalt R. Sams, Harju malev, 20.12,5. Teiseks tuli K. Kuldkepp, Sakala NS, 20.31. K. Kuldkepp ja kolmandana platseerinud E. Jakobson, Petseri SS, on lubavaid noori. K. Kuldkepp jookseb alles teist aastat. Järgmised olid: 4. A. Malleus, Tartu Kalev; 5. A. Kirbits, Petseri SS; 6. J. Riesenberger, Sakala NS; 7. A. Truuman, Tartu Kalev; 8. A. Pedajas, Tartu Kalev; 9. A. Jürilau, Tall. Kalev; 10. J. Anon, Tartu Kalev; 11. E. Tamm, Tartu Kalev; 12. H. Kütt, Sakala NS; 13. A. Pulk, Sakala NS; 14. H. Mets, Paide Järvapojad.

Nagu nähtub ülalt, oli provints esindatud rohkearvulise osavõtjate arvuga, mida soodustas esivõistluste andmine sisemaa ossa, Viljandisse.

Pallimeeste kindlustamine ei tasu ennast.

Tschechoslovakkias on selgunud, et jalgpallimeeste kindlustamine vigastuste vastu ei tasu ennast. Seal on jalgpallimeeste kindlustamine viimase üheksa kuu kestes kahju annud 95.000 tschehi krooni (10.000 eesti krooni ümber). Selle tõttu on kavatsusel jalgpallimeeste kindlustamise lõpetamine.

Jalgpallimängijaid on Tschehi liidus registreeritud 75.601. Neist on 75.361 amatöörid ja 240 professionaalid.

Eesti esivõistlused võimlemises.

Võimlemise-esivõistlused kujunesid osavõtult nigelaks, mis ühtlasi halvas võistluste sportlikku väärtust. Võimlemise alal on Eestis vähe tööd tehtud ja võib öelda, et me oleme sellel alal järel isegi teistest Balti riikidest, rääkimata muidugi Soomest. Koolide kaudu peaks tulevikus võimlemisele saama siiski kindlama aluse.

Abinõudeta võimlemises oli parimaks meheks, kogu lootustega tulevikku, Einling, ÜENÜTO, kes vabaharjutused ja kolmevõistluse matil sooritas kiiduväärselt. Paremusest teisena paistis silma Schiller, ÜENÜTO, kuid ebaõnnestumise tõttu vabaharjutustel jäi ta kolmandaks. Meistriks tuli Einling 41,2 punktiga; 2. Laev, Kalev, 32,6. 3. Schiller 32,2.

Abinõudega klassis seitsmevõistluses arenes peamine konkurent kolme vahel. Rechtlich oli siiski tunduvalt parem ja tuli meistriks 77,55 punktiga; 2. Mikkor 64,05; 3. Kalme 61,25; 4. Kütt 56,40. Kõik Kalevist. Naiste alad jäid üldse ära.

80.000 km sõitud.

Viini sõudjaskond pühitses kaht haruldast juubelit. Kahel Viini sõudeklubi liikmel — Franz Brauneisil (67-aastane) ja Roman Kienastil (65-aastane) on seljataga 50 aastat aktiivset tegevust sõudespordi alal. Franz Brauneis on 50-ne aasta kestes sõudnud võistlustel ja retketel 80.000 km!

Lõpul...

Olümpiavõitjannast Mildred „Babe“ Didriksonist, kes mõne aja eest amatöörspordile jumalaga ütles, on nüüd jälle midagi kuulda. Kuid seekord vähe kuulsuslikku. Üksildasemaks ja üksildasemaks jääb ümber Los Angelesi olümpiakuninganna, kes veel möödunud aastal oli Ameerika naissportlaste ebajumal.

Mildredi on elukutselise naissportlasena tabanud rida pettumusi. Mis tähendab üldse elukutseline naissportlane? Ta mängis lühemat aega professionaalses korvpalli-meeskonnas ja siis katsetas elukutselise biljardimängijannana. Suured summad, mis managerid talle esinemiste eest lubasid, osutusid tegelikult väikesteks. Kõik Didriksoni kalkulatsioonid purunesid.

See näide kinnitab uuesti, kui mõtlematu on amatöör-kergejõustiklastel siirduda professionalismi. Pärast näilist edu on languse kõverik seda järsum ja lõpp seda kuulsusetum. Nii oli lugu Amsterdami mängude maratonivõitja El Quafiga ja ameeriklase Joe Rayga, kes professionaalidena said ühe elukogemuse võrra rikkamaks. Iseäranis halvasti läks Rayl, kellel lõpul tuli olla maratonitantsijaks ühes Ameerika varietees.

Ainus ala ilma lõõruteta.

Austria elukutseliste jalgpallimängijate ja treenerite unioni peakoosolekul Viinis tehtud ettekandest selgus, et elukutseliselt jalgpallimängimine on Austrias

praegu ainus ala, kus puuduvad töötud. Jalgpallitreenerite kohta seda aga ei saa öelda. Treenerite suhtes on pakkumisi rohkem kui nõudmisi.

Austria elukutseliste jalgpallimängijate uniooni liikmete arv möödunud aastal kõikus 220—240 vahel.

Lühikeselt.

Tschechoslovakkia-Ungari viimasel jalgpallimaavõistlusel Budapestis oli 23.500 pealtvaatajat, kellest 19.600 oma piletide eest maksid. 1500 oli priipiletitega ja 2400 võltspiletitega.

Inglise-Schoti esimene jalgpalli-maavõistlus peeti 1871. a., s. o. 62 aasta eest. Meestest, kes sel matschil Inglise meeskonnas kaasa mängisid, on veel elus neli. Need on kindlasti kõige vanemad jalgpalli-internatsionaalid maailmas.

Jean Földeak, Hamburgi maadleja, kes Euroopa esivõistlustel keskaalus tuli teiseks, sooritas pika võistlusreisi Soomes, Rootsis ja Norras. Sel võistlusreisil Földeak pidas 53 matschi, millest võitis seljavõiduga 37, paremusvõiduga 7, kuna 9 korda kaotas. Földeaki võitjate seas on ka K. Kullisaar, kes sakslase üle sai paremusvõidu Viiburis. Enne seda Helsingis Kullisaar oli F-lt saanud seljakaotuse.

Kohtuniku ja piirikohtunikkude koostöö paremaks!

Rootsi jalgpalli-esivõistlustel Göteborgis sealne Gais võitis Stokholmi AIK üle 3 : 2. Otsustav värav sel tähtsal matschil väideti lööduks ofsaidist. Rootsis kirjutatakse asjast pikalt ja seejuures soovitatakse, et matschide juhtimisel võetaks tarvitusele viis, nagu seda praktiseeritakse Inglismaal ja ka mitmes mandriiigis. Seal üks piirikohtunik liigub piiril oma äärel ühest (ütleme A) väravast keskjooneni ja teine piirikohtunik teisest (ütleme B) väravast keskjooneni, s. o. poole võrra lühemas ulatuses kui näiteks meil. Piirikohtunikkude ülesandeks on seejuures senisest palju suuremal määral pöörata tähelepanu ofsaidi-, fouli- ja korneri juhtudele. Selliselt piirikohtunikud tegutsesid otsekui erilised abikohtunikud.

Soomes selle uuenduse maksmapanek võetakse lähemalt kaalumisele.

Mussolini ees ainult 1 : 1.

Itaalia-Inglise jalgpalli-maavõistlus Roomas 50.000 pealtvaatajaga (nende seas Mussolini) lõppes viigiga 1 : 1. Matschi tempo oli niiõelda fantastiline. Viimasel veerandtunnil itaallased jätsid väsinud mulje. Selle matschiga itaallased tõestasid seda, et nad on lähedalt saavutanud Inglise mängutaseme, kuid ei ole seda aga vähimalgi määral ületanud. Inglismaa Roomas kaitses oma prestiishi ja ei ole kahtlust, et järgmise matschi pidamisel Inglismaal itaallaste käsi ei käi hästi.

Rätsepaäri

M. Andreesen

TALLINN, Rataskaevu tän. 14—4
Telef. 430-54.

Suurim inglise riideladu Eestis.

Väärtmetallasjade & märkide
tehas

Roman Tavast

Soovitab võistlemata headuses
moodsaid auhindu ja rinnamärke.

Tallinn, V. Roosikrantsi 6. Tel. 452-79.

**Spordi- ja võrksärke,
supelkostüüme,
trikoopesu,
tennissokke,
varuka- ja
sukahoidjaid
j. n. e.**

*Soovitab
rikkalikus valikus ja parimas headuses*

A/S.

RAUANIIT

TALLINN

Põhja pst. 7. Kõnetraat 440-54.

Kevadel

ostke meilt
moodne

mantel

palit

või

ülikond

Eriosakond:
vormitööstus.

Kaubamaja

ATE

Tallinn, Harju 37.

Hotell-Restoraan-Baar
„EUROPA“

Tallinn, Viru 24.

Tel. 467-01

Europa suur baar on Tallinnas kõige
kuulsam söökidega, eraldi veel

lõunad

4 rooga — 65 senti.

VEINIBAAR JA MUUSIKA.

KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS

HERMAN RÕIVAS.

TALLINN,
ESTONIA PUIESTEE NR 11.
KÕNETR. 304-80.

Müük suurel ja väikesel arvul.

See märk

tennis-
ranna-
võimlemis- ja spordi-
kingadel

kindlustab
kauba kõrget
kvaliteeti

Jooge

Kaukasuse loomulikku mineraalvett

«NARSAN»

värskendava lauaveena

Müügil kõigis parimates ärides
Suurmüügi ladu: Kuninga 5—4

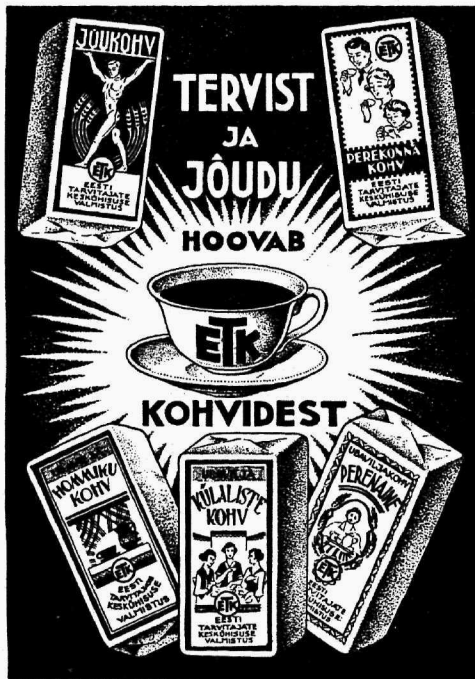
Juuksetööstus

«GRANBERG»

Daamide ja härrade
teenimine

Tallinn, Pikk tän. 19

Tel. 442-12

Müügil ühiskauplustes

Külastage

Dancing-kabareed

„MUST KASS“

Merepuiestee 10, Tallinn

Restoran

„PIRITA“

(end. Petersen)

Pirital

Lõbusam ja kenam väljasõidukoht kõigile

Ruumid remonteeritud ja ümber ehitatud, puh-
tad, mugavad kabinetid, suurepärase aed

loodusearmastajatele